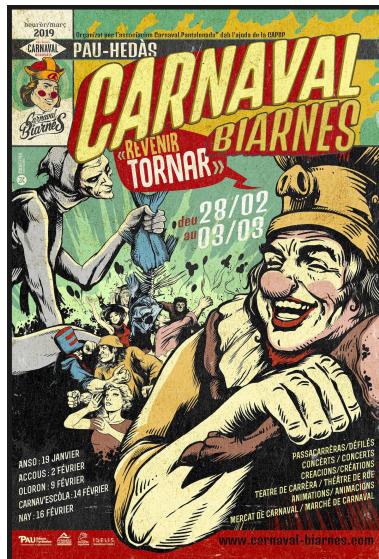

~Carnaval en mairau~

Istituto naziunale
superiore di u prufessuratru
è di l'educazione
Accademia di Corsica

Perqué, e quin har lo carnaval en
mairau ?

Réant : <http://www.carnaval-biarnes.com/>

~Carnaval en mairau~

~Carnaval en mairau~

Perqué, e quin har lo carnaval en
mairau ?

~Carnaval en mairau~

Anaís LAHINETTE-LARROQUE

Perqué, e quin har lo carnaval en
mairau ?

Memòri de Master 2

Mencion : Mestiers de l'Educacion e de la Formacion

Especialitat : Professor de las escòlas bilingüe

devath la dirección de Dominique VERDONI, directora de recèrca e
LEPIDI Jeanine e Isabèu VERGNES, co-directoras de recèrca

Annada universitària 2019-2020

~Carnaval en mairau~

Mercejaments :

Los mens mercejaments que van a Dominique Verdoni, LEPIDI Jeanine, Isabèu Vergnes e Pèir-Joan Laffitte entau lor accompanhament dens aquestes dus ans de tribalh. Jacmes Abadie entau tribalh hèit quauquas annadas a, au nivèu deu collectatge, e entà la soa transmission. Lo Cap'Oc e mei particularament Sèrgi Mauhourat e Hervé Couture qui m'ajudèn plan dab lo costat pedagogic deu carnaval. Los benevòles deu Carnaval Pantalonada e la Compagnie Jour de fête entaus lors escambis a l'entorn de la mitologia pirenenca e la soa plaça dens lo carnaval. E totun, un gran mercés aus regents e ancians calandrons qui an responut dab plaser a las enquèstas.

~Carnaval en mairau~

Somari

Introduccio :	7
I- Cò qu'ei carnaval / carnaval a l'escola ?	9
a) Drin d'istòria.....	9
b) Deu collectatge dinc a las classas.....	12
c) La hèsta, realitat deu terrenh.....	16
II- En Calandreta, plaça de l'immersion e de las aisinas de la PI pendent lo temps de Carnaval.....	19
a)Projècte Calandreta e Carnaval.....	19
b) Carnaval, un projècte didactic, pedagogic e culturau.....	22
III- Quin e's viu lo carnaval dens ua classa de mairau ?	27
a) Carnaval e las institucions, los utís pedagogia institucionau (PI).....	27
b) Un agrandiment emocionau e cognitiu tau mainat.....	34
c) Ua dimension culturau de las granas.....	38
Conclusion :	41
Bibliografia :	43
Sitografia :	44
Filmografia :	45
Discografia :	45
Ludografia :	45
Annèxas :	46
Annèx 1.....	46
Annèx 2.....	55
Annèx 3 :	58
Annèx 4 :	67
Annèx 5 :	72
Annèx 6 :	79
Annèx 7:	81
Annèx 8:.....	83
Annèx 8:.....	87

~Carnaval en mairau~

Introduccio :

Annie Labourie-Racapé, sociòloga que disè :

« Que peut-être une éducation citoyenne, une éducation populaire qui ne s'appuierait pas sur l'identité culturelle de l'individu s'exprimant par un langage, des symboles, des expressions collectives, une manière d'être ? Le patrimoine linguistique, historique, littéraire d'un pays est un des fondements parmi d'autres de cette identité ».

La cultura qu'ei definida au sens antropologic dens lo Larousse com :

« Un Ensemble des phénomènes matériels et idéologiques qui caractérisent un groupe ethnique ou une nation, une civilisation, par opposition à un autre groupe ou à une autre nation : La culture occidentale. »¹

La cultura occitana qu'ei hèra grana, deus trobadors dinc a uei que s'ei espandida. La cultura immateriau que's transmetó de boca a aurelha : los contes, las cançons, las danças, la musica... Un hèish de hèstas on tota aquèra matèria culturau qu'existivan e qu'existeishen enquèra. Lo carnaval que'n hè partida.

Que çò qu'ei, lo carnaval ? Lo carnaval qu'ei ua hèsta populara qui hè sens dens lo monde sancèr. Mes cadun qu'a lo son biais deu hestejar :

« Quand on étudie les traditions, les choses ne sont pas nées comme ça par hasard. Elles sont souvent issues de racines anciennes, qui sont profondément ancrées dans des peuples sur un territoire très large. Les racines des peuples locaux sont bien plus larges que ces peuples locaux là. Il y a des racines communes au vieux monde européen, voire même maghrébins, asiatiques, etc. »²

Aquèra hèsta qu'ac partvira tot. Per exemple los òmis que vàden hemnas e las hemnas que vàden òmis. Qu'ei lo moment de díser las causas qui non van pas, qui no's convien pas. Lo carnaval qu'ei un mejan d'expression, qu'ei ua hèsta on lo pòble e pren la paraula.

---

1 Définition tirée de : www.larousse.fr

2 Conferéncia deu Thierry Truffaut, especialista deus Carnavals : <http://bilingoc.free.fr/articles.php?lng=ocga&pg=43&mnuid=8&tconfig=0>

~Carnaval en mairau~

En Biarn qu'ei ua identitat de las hòrtas. Los personatges que vienen de la mitologia pirenenca e lo carnaval que demora ubèrt a las autas culturas. Qu'ei ua hèsta tà tots, d'on que siam. Qu'ei aquerò qui hè víver la hèsta.

Quauquas annadas a lo carnaval qu'èra a perdé's dens un sarròt d'endrets . En Biarn tanben. Qu'ei un grop d'amics qui decidí de har quauqu'arren entà sauvar la hèsta. Uei lo dia, qu'ei ubèrta aus mainats. E dens las escòlas alavetz ?

Qu'ei aquerò qui vam anar espiar de mei près. Perqué doncas e caleré arreviscolar aquèra hèsta ? E quau ei l'interés de la transmèter aus mainatges de petit enlà ?

Quin har aquesta transmission, en partint de qué ?

Que's vam donc demandar : quin lo carnaval en classa de mairau, qui ei ua hèsta tradicionau qui pemet la transmission e l'experimentacion, e pòt vàder ua practica pedagogica qui permet d'acompanhar la cooperacion deus escolans dens lo grop classa ?

Dens ua purmèra partida, que parlaram de çò qu'ei carnaval e çò qu'ei carnaval dab l'escola. Quauquas uelhadas dens lo passat dens los libes, puish dens lo present dab l'intervista d'un professionau, que'ns miaràn chic a chic cap a la realitat de terrenh.

Dens ua segonda partida, que se'n aneram deu projècte de calandreta dinc a la soa utilizacion en classa entau projècte carnavalenc. Aqueste qu'ei donc un projècte didactic, pedagogic e culturau.

Entà acabar, dens ua tresau partida que vederam quin e's viu concretament lo carnaval dab poquets a l'escola. Quaus elements de cultura de classa e son importants dens aqueste projècte. Que vederam que la pedagogia institucionau (PI) a ua plaça importanta e centrau. Lo mainat a truvèrs lo carnaval que prava au nivèu cognitiu e emocionau mes tanben dens ua cultura qui vad soa. Que vederam tanben la portada d'un tau projècte suus mainats, un còp adultes.

Entà concludir, que vederam quin lo carnaval e hè partida d'ua cultura de classa hèra mei larga e pregonda. Non pas sonque a un nivèu patrimonial, mes tanben a un nivèu

~Carnaval en mairau~

antropologic. Qu'ei a díser, entau mainat com escolan e com persona, mes tanben dens lo grop classa.

I- Cò qu'ei carnaval / carnaval a l'escòla ?

a) Drin d'istòria

D'on vien lo mot « CARNAVAL » ? Que s'ac podèm demandar . Qu'ei la soa etimologia ? « Carnal », « carnaval », « carnestolendas » o enquèra « antruejo », mantuas que son las originas.³

Aqueste mot que vien de la « carn ». La carn de minjar, segur, mes abans tot, qu'ei la carn deu pecat ! E òc, aquèra hèsta, lo « carnaval », qu'ei a l'origina ua hèsta pagana. N'a pas arren a véder dab las religions de uei lo dia. La glèisa que se n'ei en efeït apoderada. Hicant en miralh las datas deu carnaval dab las datas religiosas.

Quan comença lo carnaval ? Que depen deus lòcs, de las regions : que cambia segon los lòcs : candelaire, epifania, cap d'an... Que i a mantuas possibilitats. Carnaval qu'ei l'inversion de l'ordi normau. Carnaval qu'ei :

« fêtes chorégraphiques qui reviennent à date fixe- se rattachent aux cultes primitifs de la préhistoire européenne ».⁴

N'ei pas de ger, doncas ! Lo carnaval qu'ei ua hèsta qui vien de luenh, qu'ei ancestrau. Ne s'aperava pas deu medish biais, mes totun semblanças que s'i tròban com tà la dança per exemple. Las arradics que prenen dens la preistòria europea. Com e's ditz « shens arradics, pas de flors ». Nosais que coneishem las flors qui'ns vienen d'aquestas

---

3 Le Carnaval, Julio Caro Baroja, Collection Bibliothèque des histoires, Gallimard, 1979

4 Manuel de folklore français, tome premier, Les cérémonies périodiques cycliques et saisonnières : carnaval, carême, pâques, III, p.886 Van Gennep, Edité par Paris, Editions Picard, 1947

~Carnaval en mairau~

arradics primitivas. L'evolucion qu'existeish, de segur, mes las flors, tostems que vienen e que's pèhican d'ua sorga comuna.

A la debuta, que s'i hasè quistas, passa-carrèras entà cercar sòs. Lo carnaval qu'èra ua recèrca deus gojats. La fòrma qu'èra diferenta dens cada lòc, mes universau.

Lo carnaval en Biarn qu'èran doncas gojats (entre 13 e 15 ans, abans lo servici militar) qui passavan d'ostau en ostau entà anar demandar de qué minjar. (Ne's hè pas mei despuish la 1èra guèrra mondial).

Los qui avèn sòs que's pagavan lo repaish, ne hasèn pas pòrta a pòrta. D'autes endrets com a Laas qu'èran tots egaus e que hasèn tots pòrta a pòrta. Sia en tropa unica pendent los dias gras o en grans grops d'autes còps. « Carnaval » o « Sent-Pançard », qu'èra borrat de palha sus un aso dab la soa hemna. Que i avè quauques sauvatges. Gojats que cridavan, que son los arrenilhets. La nueit quan la quista èra acabada, Sent-Pançard que s'escapava dens los casaus. Tots que'u cèrcavan, que l'estacavan, qu'èra alavetz jutjat e cremat. Ua grana hartèra que clavava la hèsta dab las aubadas.

Lo rite de l'ors, simbèu hòrt deu carnaval, de l'òmi pè-descauç, aimador raubaire de hemna qu'ei hèra present dens la mitologia pirenenc, mes tanben dens d'autes lòcs d'Euròpa e deu monde. Que podèm arretrobar lo mite de Jan de l'Ors⁵ e de las rosetas dens - Roseta, Jan de l'ors. Qu'ei ua istòria comuna dens los pirenèus : Catalonha, Bascoat, Coserans. Mes tanben dens Euròpa tota, en Savòia, aus Estats-Units dab lo « Bigfoot » o enquèra en Imalaia dab lo « Yéti » :

« L'ors qu'ei un personatge qui's passeja dens quasi tots los carnivals on i a, plan segur, montanhas, dens d'autes país. L'ors en estudiar lo carnaval, qu'ei ua figura qui ei restacada tanben a d'autes animaus com lo chivau o lo lop. En seguint cadun d'aquestes animaus, que podèm véder un arradic, ua dralha istorica deu carnaval. Si espiam de cap tà la Roma Antica, que i a la hèsta de las Lupercalas. Dens « Lupercalas » que trobam l'arradic deu mot « Lop ». Qu'èran los joeans gojats qui s'anavan amassar dens ua cuèva. Que

⁵ Maletinòta pedagogica, annèx 9 : *Istòria de Jan de l'Ors* contada en francés e en occitan, CAP'OC e Carnaval Pantalonada.

~Carnaval en mairau~

tornavan dens la vila tots curts e vestits de pèth de lop. Qu'anavan atacar simbolicament las hemnas entà marcar tà qu'ajescan mainats. Qu'ei lo sauvatge qui entrava dens la vila tà feondar lo monde civilizat. »⁶

Au siècle XVI au Carnaval qu'ei interdit per la municipalitat. Puish, au siècle XVII au : horvari estudiant. Chic a chic lo carnaval que torna préner fòrma : Pançard e Porquin, pelèra e Quarèsma. Lo pòble qu'a hamí. La hèsta que s'acaba dab lo dimars gras / la setmana grassa (meravelhas, crespèras, crespèths que son au rendetz-vs).

Plaça au quaresma. Mes, qu'ei aquerò ? Lo quaresma qu'ei lo dejun qui a lòc dinc a pascos. Lo trip e la saucissa, dab los pecats qui van dab, que hèn plaça a la religion e au peish. Carnaval e Quaresma que son donc en oposicion e que balhan lòc a la representacion uei lo dia de dus personatges qui lutan.

Carnaval Biarnés uei lo dia :

L'istòria que'ns conta que lo Carnaval Biarnés qu'ei ric en personatges. Que'us podem retrobar cada an au moment de las divèrsas animacions carnavalèras. Lo rei Sent Pançard, qui s'èra refugiat en Aragon entà sauvà's deu lenhèr, e que se'n torna tà Pau en companhia de la hemna Carronha, en estancà's dens ua o quauques vilas.

Un còp arribat, la timpona que dauneja capvath la ciutat : tot lo monde que minjan, beven, cantan, dançan... Los Ors que s'i hèn gaujós, que's hestean Sent Porquin, lo Diu porcin. Mes avisatz-ve, lo sinistre Quarèsma que hè lo güèit e que vòu tornar demiar la vila. Pr'amor d'estar deus bahurlèrs, Sent Pançard que's gaha las tornas deu pòble esmalit. Que compareish devant los jutges, qui'u hèn l'acús de tot çò de maishant qui's debanè l'an passat. A la fin finala, los jutges que'u condemnau au lenhèr e los gendarmas que l'i pòrtan. Besonh, suu camin, Sent Pançard que s'i escad a escapà's e lèu que huei de cap tà Aragon. La horra suu lòc que's veden obligats a bruslar un manequin qui's sembla au rei.

---

⁶ Entrevista de Patricia Heninger Castéret, Antropològa e mestre de conferéncia a l'Universitat de Pau, sus la simbolica deu carnaval e los personatges. Per Altaïr Vidéo.

~Carnaval en mairau~

b) Deu collectatge dinc a las classas

Jacmes Abadia⁷, un deus fondators deu Carnaval Biarnés, que hica en davant l'importància de la transmission.

« Lo combat, despuish la creacion, qu'ei entà la hèsta e la cultura. Un combat de casa, deu còr. »⁸,

Aquesta transmission quin e pòt existir ? Que pòt existir mercés aus mainatges : que son l'aviéner. Entà que tot aquerò e foncione, lo tribalh qu'estó :

- 1) Har collectatge : passar d'ostau en ostau, filmar, enténer, escotar, préner nòtas.
- 2) Horruclar dens los arquius. Ua descubèrta grana de causas desconegudas tau monde de Biarn .
- 3) Trobar los biais de har passar au monde purmèr, entà poder har passar aus mainats.

Lo besonh de partatjar e transmíter la cultura carnavalena aus autes.

Har víver la cultura en dehòra de l'ostau que's hè sentir.

Segon Sèrgi Mauhourat⁹, ancian regent tribalhant entau Centre d'Animacion Pedagogica en Occitan (CAP'ÒC), e actor màger dens lo carnav'escòlas, un manca hòrt de cultura dens los passa-carrèra e carnaval qui demoravan qu'èra lo collectatge.

---

7 cf. annèx 1

8 cf. annèx 1

9 cf. annèx 2

~Carnaval en mairau~

L'objectiu qu'ei doncas :

« d'apielar matèria. Préme's suu passat entà conservar e transmèter. L'aviéner que son los mainatges. Los mainatges de uei que son los adultes de doman. La transmission que's passa per eths. Quin arribar doncas, d'aqueste collectatge dinc aus mainatges ? Formar e har entrar los adultes dens lo carnaval : har viéner benevòlas, lo boca a aurelha... qu'ei hèra plan. Mes que i a un chepic, quin estar segurs que los adultes, pairs e transmeteràn aus mainatges ua cultura qui n'an pas viscuda despuish tostems ? Ua solucion que viengó : l'escòla. »¹⁰,

Ua dimension culturau e pedagogica qu'entra alavetz en jòc. La creacion de la maleta, puish de la maletinòta de carnaval deu CAP'OC (Centre d'Animacion Pedagogica en Occitan) que permetó de hicar endavant tot aqueste tribalh de collectatge adaptat aus regents e aus mainats, de'n har vertadièrs utís d'empara didactics. Dvd explicatius, contes, aficas... : que i a drin de tot !¹¹ Dens lo DVD Documents tà l'ensenhaire, qui's tròba dens la maletinòta, que trobam pistas, e objectius de tribalh :

- « de rendre à Carnaval sa place de moment culturel populaire majeur, qui loin des fêtes commerciales, a, en Occitanie, et notamment en Béarn des fonctions, un déroulement, des rites, des personnages façonnés par une tradition forte, explicables par les aléas de l'histoire, des croyances, des coutumes. Carnaval est également une fête vivante dans laquelle naissent chaque année de nouveaux personnages, reflets de la société dans laquelle nous vivons »
- que la préparation et le vécu de ce moment privilégié de culture soit l'occasion d'explorations pédagogiques nouvelles, diversifiées et enrichissantes pour l'enfant et l'éducateur.
- De permettre aux enseignants de pratiquer la plupart des activités de classe (mathématiques, lecture, expressions écrite et orale, activités artistiques et d'expressions...) pendant deux mois avec pour thème Carnaval. »

---

10 cf. annèx 2

11 cf. annèx 9

~Carnaval en mairau~

Aqueste materiau qu'ei hòrt utile, quitament adara, quauquas annadas après la creacion d'aquesta maletinòta. Uei, mei anar mei de regents que crean causas a l'entorn deu carnaval entà las lors classas, mercés aus hialats sociaus, a las navèras tecnologias... E au hèit que la màger part deus regents de uei avon accès a la cultura carnavalena despuish petits.

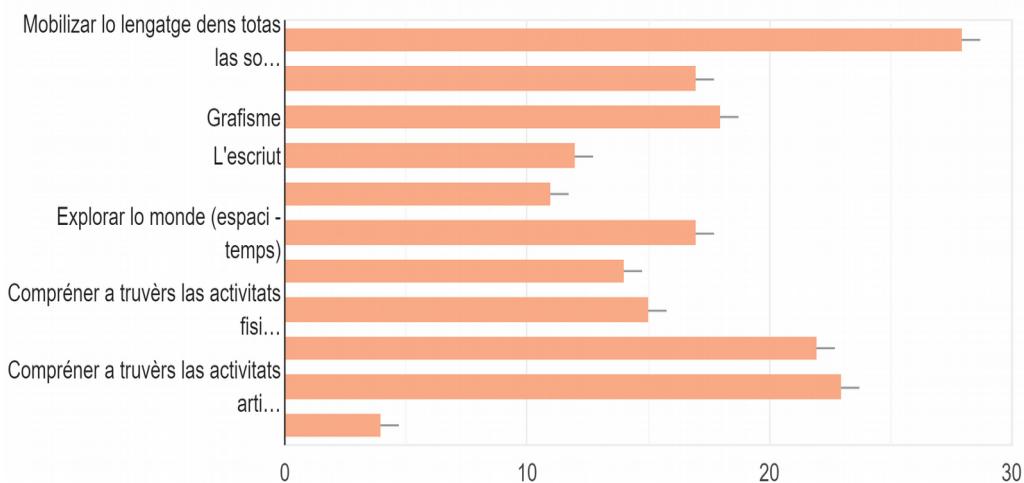
Arts-visuaus, matematicas, istòria, lenga.... Tot qu'ei matèria a tribalhar e a apréner dab carnaval. Qu'ac demandèm aus regents, tà saber çò qui s'i passa vertadèrament dens las

~Carnaval en mairau~

classas¹²:

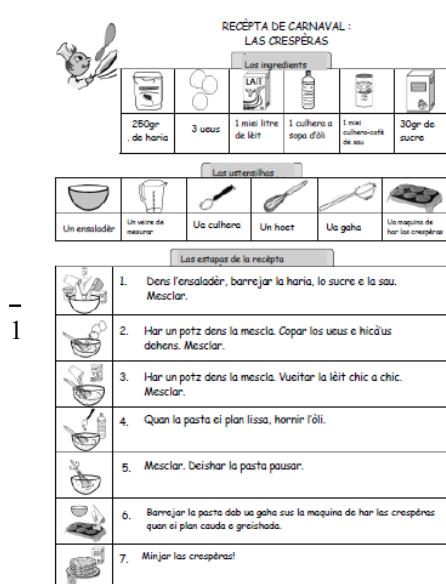
Dens quau(s) domèni(s) lo Carnaval ei present dens la vòsta classa ?

28 réponses

Çò qui passa endavant de tot qu'ei lo tribalh suu lengate. Carnaval qu'ei sinonim de hartèra. Dab los mainats, qu'ei hòrt interessant de partir de la cosina. Las crespèras,

que's minjan tot an, au moment de la candelèra, pendent lo carnaval. E lo lengatge, dab poquets... que's pòt tribalhar en cosinant !

~Carnaval en mairau~

En partint d'ua recèpta com aquesta, que's pòt tribalhar la demora de la setmana dens mantuns domènis diferents.

Que preparèi per exemple entà la grana seccion¹³ :

- 1) Ua fica suu denominbrament. Espiar lo nombre d'ingredients qui avèm besonh, comptà'us e escríve'us.
- 2) Ua fica de reperatge e memorizacion. Trobar las ustensilhas qui n'avèm pas utilizat entà har la recèpta.
- 3) Ua fica d'escritura en ligat, suu vocabulari après dens la recèpta.

Plan segur, aquesta sesilha de cosina qu'apòrta tanben ua descubèrta deus sens, de las texturas, de las aulors... Mes tanben, la descubèrta de la maquina de har las crespèras. Dab a la fin la degustacion de las crespèras, qui hè tostems plaser. Qu'ei un moment d'escambi naturau, a l'entorn d'ua activitat dilhèu decidida e organizada en conselh.

Que podèm apréner dens las classas e dens l'escola mes tanben en dehòra, dens lo vilatge o dens las vilas. Qu'ei pr'amor d'aquerò qui vam anar dar un torn deu costat de la realitat de terrenh : on e's debana lo carnaval dab las escòlas, quin, e perqué ?

---

13 cf.annèx 5

~Carnaval en mairau~

c) La hèsta, realitat deu terrenh

Dens los vilatges atau com a Géronce per exemple, lo carnaval qu'existeish e qu'ei deus vitècs.

« Dans d'autres contrées du Béarn, subsistaient encore des traces de traditions carnavalesques authentiques : quête de victuailles, jeunes masqués,... Seul le carnaval de Géronce résistait plutôt bien. Mais, souvent, carnaval se résumait au mardi gras, jour de crêpes et des beignets. »¹⁴.

Que son donc carris qui passan per carreràs.

Ne i a pas de recèrca a l'entorn de l'origina deu carnaval ni de la mitologia pirenenc a atau com a Pau o Nai uei lo dia.

Qu'existeishen carnavals deus diferents. La cavalcada qu'ei ua de las fòrmas qui pòt aver. Ua cavalcada per exemple qu'ei un passacarrèra hestiu. Aqueste mot qu'ei un mot occitan qui voù díser : tropa a chivau. Carris que passan dab monde vestits de diferents biais.

Qu'ei ua fòrma d'espectacle : lo monde ne participan pas. Carnaval d'aquesta mena, que n'i a plen capvath lo monde. Espiatz a Rio de Janeiro, au Brasil per exemple. Qu'ei un passacarrèra, un espectacle : lo monde qu'espian e ne i a pas d'interaccion dirècta dab lo pòble, qu'ei un public..

A Pau, despuish quauquas annadas, lo carnaval que dura mantuns dias.

« Avant sa renaissance en Béarn, le carnaval ne concernait plus les adultes et était souvent réduit à la dégustation de quelques crêpes. Au mieux, les parents conduisaient leurs enfants masqués, en héros d'émission télévisée, à une après-midi récréative. Il avait perdu toute substance, toute fonction. Depuis le début, toutes les équipes organisatrices du carnaval Biarnés ont cherché à ce que les enfants aussi retrouvent le sens de cette fête. Il fallait les sensibiliser à sa signification. »¹⁵.

---

14 *Carnaval Biarnés, Association Carnaval Pantalonada, éditions Mon Hélios*

~Carnaval en mairau~

Pendent quauquas annadas, benevòlas qu'anavan d'escòla en escòla entà partatjar las lors coneishenças dab los mainats, cantar, dançar e har conéishença dab los diferents personatges deu carnaval e de la mitologia pirenenc. Las demandas de mei en mei hòrtas deus regents que hasó créisher l'idea d'apitar ua maleta dab utís a l'entorn deu carnaval.

Lo purmèr dia de carnaval sus la vila de Pau, qu'ei lo carnav'escòlas. Qu'ei aquerò ? Aqueste carnaval que permet de har participar tots los mainatges deu parçan dab las escòlas . En efèit, tots los mainatges n'an pas l'escadença de conéisher lo carnaval dab los pairs.

Com la cultura carnavalena e s'ei perguda dab lo temps, totas las familhas ne coneishen pas. Qu'ei un eveniment en Biarn. Escòlas bilingas, calandreta, escòlas non bilingas...

AQUIU LO PROGRAMA¹⁶:

9:30-10:30 : Bal d'arcuelh de las escòlas
11:00 : Remesa de las claus a la maison comuna
11:15 : Passacarrèra

PLAÇA RE CABORDE – HEDÀS

13:15 : Procès de Sent Pançard jogat peu Collègi Calandreta de Gasconha
13:30 : Cremacion/ Huec – Gran ;Bal

Los mainats que hèn partida integranta deu carnaval. Qu'apitan lo lor Sent-Pançard, qu'escriven los chepics lors, que preparan instruments de musica... Los mei grans qu'escriven lo jutjament e que'u jògan. Los mainats que dançan e cantan. Que son tots actors.

---

15 *Carnaval Biarnés, Association Carnaval Pantalonada, éditions Mon Hélios*

16 <http://www.carnaval-biarnes.com/>

~Carnaval en mairau~

L'utilizacion de la maleta pedagogica, n'a pas sonque permetut aus regents deu parçan de preparar las classas entau carnav'escòlas de Pau. Mes tanben, utís hòrt de transmission qui hè pravar carnavals de vilatge e balha'us mei de sens e de contiengut. Lo carnaval que torna vàder tà tots, entaus mainatges mes tanben entaus adultes.

Après aver vist tot aquerò, que vam dar un torn deu costat de Calandreta entà véder çò qui s'i passa. Quin s'organiza lo Carnaval ? Quin s'apita la hèsta dab los mainatges ?

II- En Calandreta, plaça de l'immersion e de las aisinas de la PI pendent lo temps de Carnaval.

a)Projecte Calandreta e Carnaval

Anem dar ua uelhada cap a la carta Calandreta. Segon la carta, l'immersion en lenga nosta qu'ei un deus paus màgers. Aqueste pau que s'acompanha dab, plan segur, la cultura : la lenga n'existeish pas shens ua cultura darrèr¹⁷:

---

¹⁷ Carta Calandreta : https://aprene.org/wp-content/uploads/2018/06/Carta-Calandreta_fr_2017.pdf

~Carnaval en mairau~

« 1.1. L'objectiu de Calandreta qu'ei de transmèter la lenga e la cultura occitanas aus mainatges en tot assegurar la lor escolarizacion en occitan despuish l'escola mairau. L'occitan ensenhat dens ua Calandreta qu'ei lo de la soa zòna dialectau. Cada establiment Calandreta que tien compte de la realitat de la practica de la lenga dens lo son environament pròche, e que participa a las accions en favor deu son espandiment e de la soa reconeishença. »

Lo Carnav'escòlas de Pau, qu'ei un mejan taus mainatges d'entrar dens la cultura deu parçan mercés a la lenga. Las calandretas qu'i participan e que's pèherran dens lo parçan.

Lo carnaval, que hè partida de la cultura occitana. Estudiar los diferents carnavals deu mitan occitan tot com los carnavals deu monde que permet aus mainats d'entrar dens la descubèrta deu monde e de s'obrir. Qu'ei la creacion d'ua cultura comuna de classa o d'escola. Quin hèi ací ? Quin hèn los autes ?

La lenga occitana, ua lenga d'obertura cap a d'autas lengas rica de mantuas variantas :

« 3.3. La lenga occitana qu'ei ua lenga de cultura : lo projècte pedagogic que contien la descobèrta de la cultura occitana dens totas las soas fòrmas e expressions. Los calandrons que s'assabentan en classa, chic a chic, de l'aira lingüistica occitana, dab totas las soas variantas principaus. »

Lo carnaval que s'a de preparar. Calandreta que hica los mainats au bèthmiei deus sons apprentissatges, mercés a la pedagogia Calandreta :

« 3.6. Dens las classas, Calandreta qu'encoratja la mesa en plaça d'institucions que balhan la paraula aus mainatges, que'us autonomizan, que regulan la vita deus grops, qu'obreishen la classa de cap tà l'exterior. »

La pedagogia calandreta que s'inspira de las pedagogias Freinet e Oury e de las tecnicas institucionaus. Conselh d'escola deu carnaval, talhèrs descantonats... tota la pedagogia

~Carnaval en mairau~

que s'adapta au moment deu carnaval ! Las institucions que participan a bastir ua cultura de classa, ua cultura de grop au sens antropologic. Los mainats que's basteishen com persona mercés a l'escola e aquiu, mei precisament, a las institucions qui'us hèn pravar.

Tà cada moment de l'annada, las calandretas qu'ensajan de demorar ligadas au lor parçan. La màger part de las calandretas que tribalhan a l'entorn deu carnaval de Pau e qu'i participan, lo collègi tanben. :

« 4.1. Cada establiment Calandreta participa a l'accion culturala occitana e se religa a la vida culturala de son parçan. Calandreta estima que cal tornar donar a d'unas fèstas del calendìer annadièr un contengut e una significacion coerenta amb la cultura occitana. »

D'autas hèstas occitanas qu'an lòc sus Pau tot au long de l'annada : la halha de Sent-Joan (hèsta tradicionau de la cadena pirenenca, d'Italia dinc en Galicia), Hestiv'Òc (un hestenau de lengas e culturas deu Sud). Las hèstas calendarias, tot com las hèstas vadudas mei recentament, que participan a la socializacion de la lenga.

La lenga qu'ei parlada a l'escola de segur. Lo carnaval que permet aus mainats de véder que ne son pas sols, que la lenga e's parla en dehòra de l'escola. Que i a d'autas mainatges qui parlan Occitan : e òc, ne i a pas sonque papet e mameta !

L'immersion d'ua lenga a l'escola qu'ei importanta entà l'aquisicion d'aquesta lenga, que la favoriza.

« Aquí cal mesurar çò que pesa l'annada escolara en nombre d'oras. Oficialament, la setmana escolara ten 24 horas. L'annada escolara 36 setmanas. Total : 864 horas d'escola l'an. Se fasèm lo rapòrt entre lo temps escolar e lo temps de vida d'un subjecte pendent una annada plena, trobam que fa pas qu'1/10en [10%] (365 jorns x 24horas = 8760 horas/an de vida per 864 oas d'escola).

Aquel volum de 10 % dins la vida d'un pichon es modèste e freule. Cada ora viscuda en lenga cibla en defòra de l'escola ne ven preciosa. »¹⁸

---

18 Felip Hammel <https://aprene.org/ebi-islrp-upvd/>

~Carnaval en mairau~

Qu'ei la socializacion qui hè la demora deu tribalh. Qu'ei a díser, l'emplec de las lengas dens la vita vitanta, lo lor usatge dens encastres extra-escolars:

« 4.2. Aquò que balha sens a la lengua entaus calandrons, qu'ahorteish lo vam dens la Calandreta, que mia convivéncia e coesion, e que permet de har conéisher e reconéisher Calandreta peu monde e per las institucions. »

Las classas que s'emparan de çò que coneishen dejà entà la produccion carnavaLENCA : l'immersion e las institucions. Que vam anar véder tot aquerò de mei pres dens las classas : quau fòrma e pren lo carnaval dens la classa e dens l'escola ?

b) Carnaval, un projècte didactic, pedagogic e culturau

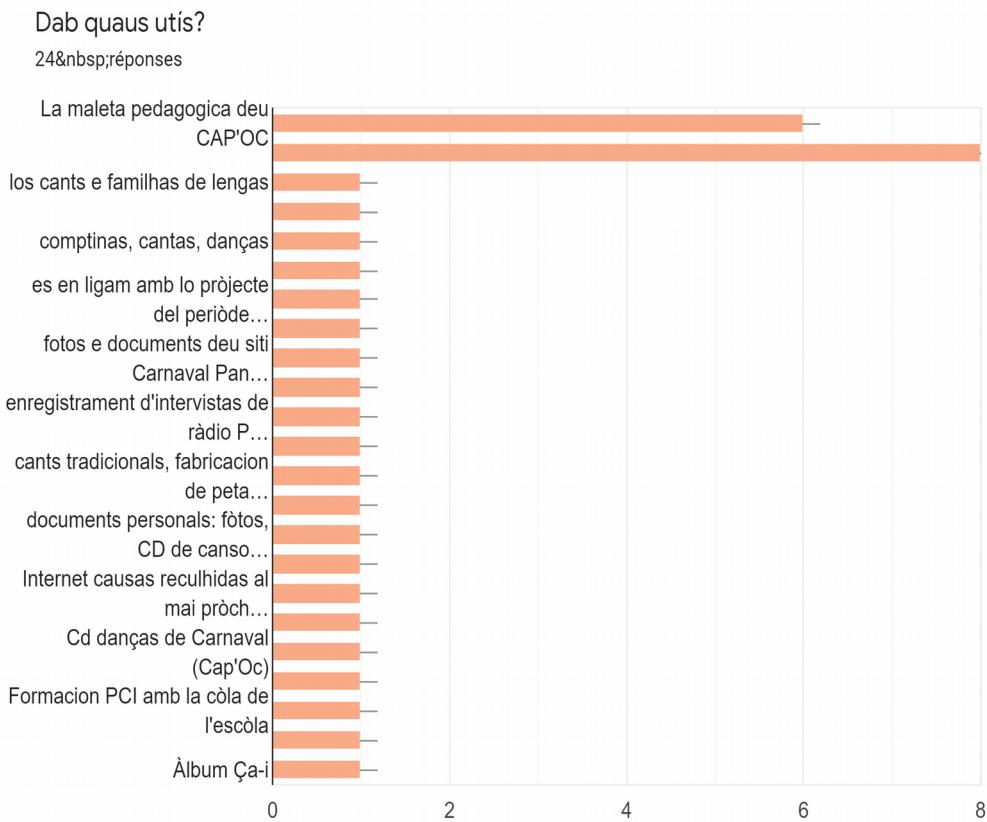
Cada regent, cada escòla qu'a lo son biais de har entrar e d'entrar dens lo carnaval. Aquiu que troberatz quauquas pistas de tribalh :

Tot purmèr, que i a la maletinòta pedagogica CAP'ÒC. Dehens, que s'i tròba : libes de contes a l'entorn deu carnaval, cd e liberets de danças e cantas, cd explicatius entaus regents, liberòts a l'entorn deus personatges. Mes tanben, aficas de las granas dab los personatges dessenhats per Isabelle Morlàas-Lurbe, ua plasticiana.¹⁹

---

19 Cf. annèx 8

~Carnaval en mairau~

Dens l'enquista²⁰, çò qui torna sortir lo mei, dens los utís utilizats que son : la maletinòta deu CAP'OC e las aficas deu Carnaval Biarnés. Daubuns regents que començan au mes de genèr, au tornar de las vacanças de Nadau. Dab, per exemple ua petita lectura (« Ça-i » deu CAP'OC qu'ei un deus libes adaptat tà la mairau), seguida d'ua batalèra. Que çò qu'ei carnaval ? E coneishetz ? Quin se debana ?

La medisha setmana, que començan d'arribar en musica cançons de carnaval e en espòrt, las danças. L'ambient que s'apita chic a chic.

---

20 cf. annèc 3

~Carnaval en mairau~

Augan, cada setmana de debuta de genèr dinc au carnaval, dens la mea classa, un personatge que hè la soa aparicion. Tot purmèr, qu'ei Sent-Pançard qui apareish. Plan segur, que'n parli en « Qué de nau » lo diluns matin : « E sabetz qué ? Que tornèn trobar a Sent-Pançard a Ansó, en Aragon ! Que s'èra estujat acerà ». Enseguida d'aquerò los mainatges que començan de batalar : « Jo que sei qui ei ! Qu'ei lo rei deu carnaval ! », « Òc, e la soa hemna qu'ei Carronha ! ». Los mei petits ne coneishen pas. Que demandi a un grana seccion d'explicar, dab los sons mots : « Alavetz, Sent-Pançard qu'ei charmant que hèm la hèsta dab eth. Mes après, per exemple jo l'an passat, ne trobavi pas mei lo men legò estimat que vedes ! Qu'èra la fauta de Sent-Pançard. Tot qu'ei tostamps de la soa fauta. Donc, que l'ei escript sus un papèr e que l'ei hicat dab lo Sent-Pançard. E que l'avèm cremat ! », « Oc qu'as rason, los chepics que se'n van dab Sent-Pançard, après qu'ès tranquille ! ».

En arts-visuaus qu'atacam doncas dab Sent-Pançard abans de passar a Carronha, aus Palhassas, aus Ors, aus Fesilhèrs, aus Jutges e a Quarèsma.

CARRONHA

PALHASSAS

A cada navèth personatge, qu'aprenem a escriver lo son nom. Sus ua lausa, au tablèu dab letras asimentadas, o enquèra dab lo jòc de letras, mercés a las etiquetas ! Tots los mainats que s'i hèn :

~Carnaval en mairau~

Quan un dimars, tot sobte : « AAAAH ! ». Pas mei d'electricitat. N'ei pas lo temps de rassegurar los mainatges, quan enteni un punh trucar la taula e ua votz de mainada :

« Qu'ei de la fauta de Sent-Pançard ! Tostemps parièr ! ». Los autes mainats, que se n'arridèn. Arrens n'avè pas mei paur. Tots qu'èran segurs que la fauta e vienè de Sent-Pançard. La lutz que tornè e los talhèrs que tornèn préner. En recreacion qu'entenoi quauques comentaris : « Quin coquinon totun, estupar la lutz ! », « Que'm triga que se'n ani aqueste pegòt, urosament qu'ei lèu carnavam ! ».

Lo hèit que carnaval e sia lo moment de deishar las paurs de costat, que l'an plan comprés e viste. En mairau lo tribalh sus las emocions deus mainats qu'ei hòrt.

Lo mejan deu Sent-Pançard e deus chepics que fonciona : tots que parlan e participan.

Que vien l'òra deu conselh d'escòla deu carnaval. Que l'avèm preparat drin en classa. Qu'avèm cercat diferentas causas en lasquau e's volèm desguisar, que las vam perpausar aus grans. Mauaisit de tiéner en plaça e de gausar préner la paraula dab tots aquestes grans ! Mes totun que s'i hèn. Que votèm de har talhèrs descantonats. La classa de mairau que's pelharà de LOP !

Los grans que causín de pelhar de mantuas fòrmas differentas. E quauques uns que vòlen estar de lops. Alavetz qu'arcuelheram quauques grans tà ajudà'us a har lo costumis. Eths que'ns arcuelheràn entà har lo Sent-Pançard ! Que haram tanben quauques talhèrs de dança e de cant amassa.

~Carnaval en mairau~

Los caps de Lop

Quauques temps abans lo carnaval que coneishem plan los personatges : vam véder si'u podèm tornar trobar aisidament dens lo jòc de memòri !

Tots que s'i hason dab plaser. Que hè gai ! Ua euforia e un bon.hur que s'installa dens la classa. Tots qu'an l'arridolet. Quitament dens la parquia que s'i veden mainats har aus Fesilhèrs e Quarèsma contra Sent-Pançard e los Palhassas. « Jan, ditz-me, qu'ei aqueste jòc auquau e hès ? Que t'enteni a cridar :

-« Fesilhèèèrs ! »

-« Alavetz, jo que soi fesilhèr, qu'ensaji de gahar Sent-Pançard e los Palhassas pr'amor qu'an las claus de la vila. Alavetz que'us vau hicar au huec ! ».

Tot que vira a l'entorn deu carnaval. Los mainats que son entrats dens lo jòc e los personatges.

~Carnaval en mairau~

Qu'ei lo dia ! Tots dens lo bus, en direcccion de Pau ! Suu trajècte que s'i canta, tots que son a huec. Los chepics que son pegats suu Sent-Pançard, prèsts a partir.

III- Quin e's viu lo carnaval dens ua classa de mairau ?

a) Carnaval e las institucions, los utís pedagogia institucionau (PI)

La classa en Calandreta que s'organiza d'un biais cooperatiu. Qu'ei un lòc qui arcuelh un rappòrt au tribalh qui hica en valor projèctes reaus, concrets, qui transfòrman

~Carnaval en mairau~

lo mitan e qui an per mira de malhorà'u. Que son los metòdes naturaus d'aprentissatge. Que s'ageish doncas d'organizar un tribalh collectiu, aquiu, lo carnaval, çò qui estructura sociaument la division deu grop en obratges, responsabilitats, poders, etc. Qu'ei tanben transformar materiaument las condicions de vita comuna : fabricacion deu Sent-Pançard, escritura deus chepics, preparacion de la hèsta. Qu'ei l'environament, qu'ei a d íser la qualitat ecologica de la vita dens lo neste mitan qui ei alavetz tocada :

« Sur l'écosystème culturel de la classe, la pédagogie porte un regard écologique. Le travail produit par l'élève est indissociable de la qualité de l'ambiance de groupe. Réintégré dans un écosystème étouffé, enrichi et apisé, ce « résultat » peut cesser d'être l'objet exclusif et fétichisé d'une rentabilité exigée de l'école par son « dehors ».²¹

Dab lo conselh de classa, qu'ei l'organizacion politica, de la vita comuna, qui's hica en plaça. Los grecs que l'apèran la *polis*, l'entitat politica de la ciutat, dens laquau los ciutadans, e viven, ageishen, decideishen e escambian, dens ua relacion de paritat.

Çò qui's hica en plaça en plaça despuish la mairau qu'ei l'experiéncia d'ua democracia dirècta e participativa. Qu'ei com un atomium²²:

« Si un élément manque, la structure ne tient plus non plus. La complexité de la classe ne réside pas seulement dans les activités de la classe mais dans les liens que les activités, les institutions tissent entre elles. Quand ce réseau apparaît, alors émerge aussi un sens ».

Lo Conselh²³ qu'ei ua instància politica cruciau dens la vita deu grop. Qu'ei a l'encòp « l'uelh, lo cervèth, lo paumon, lo còr e l'arnelh »²⁴ deu grop, com ac disen.

Lo conselh de classa qu'ei un moment d'escambis. Que permet de vàder eslèbe. De's hicar au còr deus apprentissatges.

21 *Ici naît une culture... - Fonction de la culture dans le champ d'une classe coopérative.* article de Pierre Johan Laffitte

22 *L'entrée dans la loi dans une classe de maternelle*, Isabelle Robin, description de l'atomium, image de Fernand Oury pg.19, Editions RoPi 2013

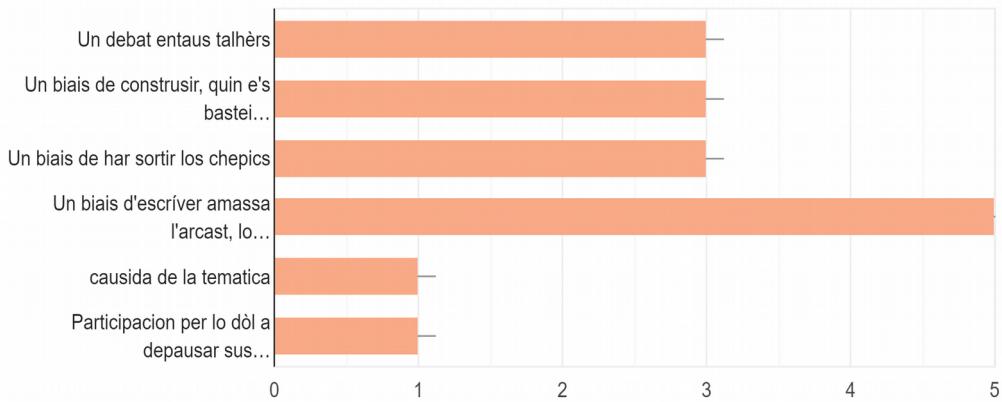
23 cf. annèx 6

24 *Vers une pédagogie institutionnelle*, F.Oury e Vasquez, qu'utilizan la metafòra de l'uelh, deu cervèth, de l'arnelh e deu còr entà descríver las foncions deu conselh.

~Carnaval en mairau~

Si hètz un conselh de Carnaval, quau ei lo son ròtle ?

10 réponses

Que's pèhica completament dens l'encastre carnavalenc, e l'enquista qu'ac confirma. Quin ? Los mainats que s'amassan dab l'escola tota. Los cicle 2 e 3 Que pòden préner lo secreteriat, que saben escriver. En aquestes conselhs de carnaval, que s'i passa ?

Qu'ei aquiu on e's decideish :

- Los costumis (qui e's vesteish e de qué ? Quin ac hèm?)
- L'escritura deus chepics (çò qu'ei, quin ac hèm, perqué?)
- Quin apitar lo Sent-Pançard e qui se'n carga ?

Lo conselh d'escola de carnaval que permet donc aus mainats de's crear ua cultura comuna. Que pren en compte la paraula deu subjècte e qu'estructura l'apprentissatge cooperatiu deu grop. Que i a anar e tornar enter los ecambis de grop, las decisions e lo subjècte deuquau e s'i parla. Lo conselh que permet au carnaval de's har ua plaça dens la classa, de bastir la cultura deu grop. La cultura bastida en classa, la cultura de classa, que va encontrar la de las autas classas tà vader ua cultura d'escola puish, qu'anarà encontrar las autas culturas de las autas escòlas tà bastir ua cultura de las

~Carnaval en mairau~

escòlas. Pendent lo carnaval, que podm pensar que la creacion de la cultura comuna sociau que's hè subertot au moment deu procés, quan los mainats e's juntan suus medishs simbèus. L'oposicion enter la vita e la mort, los blancs e los negres, çò de plan e çò de maishant. Ad aqueste moment, com lo de la cremacion, totas aquestas culturas particularas que's confrontan a ua ritualizacion qui permet d'associar tots los elements e de har sens, collectivament, sociaument

Lo mainat que creish, que's pòt deféner contra ua lei per exemple, mes que i a d'aver leis. Qu'a lo dret a la paraula dens un encastre concret.

Ne's pòt pas pèrder o negar, qu'a ua zòna qui'u permet d'evoluir dens lo grop. Si las leis ne son pas arrespectadas per exemple, lo conselh qu'ei aquiu entà regular aqurò e entà'n batalar. Tota causa qu'a la soa plaça : demandas, perpausicions... Lo carnaval e la soa organizacion, qu'a alavetz ua plaça dens aquesta institucion.

La vita de classa que s'apita mercés aus escambis. Los escambis concrets que's hèn dab lo tribalh, e le produccion de classa. A l'entorn d'aqueste tribalh que i a un hèish de hialats mei : qu'ei la vita de grop. La cultura de classa qu'ei a apità's. Qu'ei la cultura d'un grop, la « cultura au sens antropologic deu tèrma. Aquesta, que mia a duas sòrtas d'escambis.

Los escambis extèrnes dab la correspondéncia (la cara reau de l'aute au luenh), l'apprentissatge de çò que ne coneishem pas enquèra (las lengas, las culturas, la geografia....). Quin hèn lo carnaval dens d'autas vilas, dens d'autes país ?

Sortir de la classa que permet aquestes escambis, encontres e apprentissatge. A truvèrs l'aute, que'm coneishi jo medish e que pravi com escolan e com ciutadan.

Los escambis intèrnies, que son los escambis de paraula liures, a l'encòp politicas (dab lo conselh), mes tanben mei ordinàrias e intimas (dab lo Qué de nau, lo bilanç meteo e los talhèrs descantonats).

~Carnaval en mairau~

En periòde carnavalenc lo bilanç meteò²⁵ que s'adapta e que pòt servir après un talhèr descantonat sus l'escritura deus chepics per exemple.

Dilhèu que l'escritura deus chepics e hasó pujar causas de las mauaisidas, de las tristas. Aquiu, mercés a l'utilizacion d'un utís que lo mainat e coneish dejà, que's va poder descargar lo mauestar si n'a enveja. Dilhèu que lo purmèr còp ne parlarà pas guaire. Mes de véder los amics a parlar que harà que lo mainat e sia chic a chic en capacitat de desliurà's.

Plan segur, aqueste bilanç que permet tanben de balançar suu talhèr e véder çò qui a fonctionat o non. Que's pòt en partint d'aquerò har modificacions suu biais de har mercés a las tornas deus mainatges.

Qu'ei tanben lo moment de díser que tot e va plan, qui'ns agradè hèra de har lo talhèr, e d'escriver dab los grans : « Sorelh pr'amor l'an passat qu'avèvi paur de Quarèsma, e augan que soi jo qui li ei hèit paur en lancant confetis » ! L.5ans

La paraula que pòt tanben estar socializada, dab lo jornau de classa o d'escola. Mes tanben dens hèstas, com aquiu au carnaval. Los escolans que son en contacte dab los mei grans o los mei petits au parat deus talhèrs descantonats. Puish, que partatjan moments dab d'autes mainatges de d'autas escoles dens los diferents moments de la hèsta : danças, cantas, jutjament, cremacion...

Escaletas grans-petits que's hican en plaça, e la transmission culturau que jòga lo son ròtle tanben dens aqueste encastre. Los talhèrs descantonats, que hèn eths tanben partida integranta de la pedagogia institucionau e qui s'inscriu dens la transmission, lo bastir deu grop classa e la hèsta carnavalena.

Que i a diferents talhèrs possibles. Petits e grands que son mesclats. Los mei joens que son mei actius dens la verbalizacion de las causas e dens las manipulacions mercés a las sollicitacions deus mei grans. Tots qu'an ua motivacion de las granas pr'amor que son eths qui son au còr deu tribalh. En efèit lo tribalh ne's limita pas au temps de talhèr.

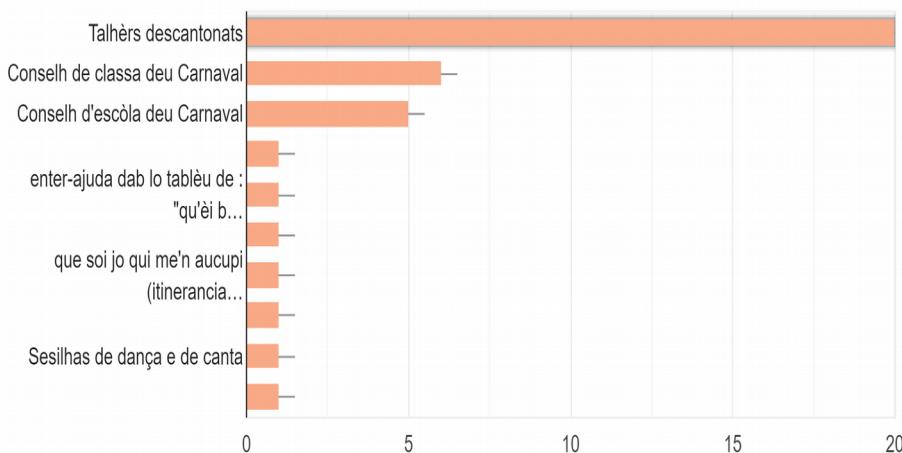
25 cf. annèx7

~Carnaval en mairau~

Tota la preparacion que's hè en avança peus escolans, cadun dens la soa classa.

Quaus utís e hicatz en plaça dens la classa?

27 réponses

Que son vertadièrs moments d'escambis de saber-har e de lenga qui's debanan pendent los talhèrs. L'enquisa qu'amuisha qu'aqueste utís ei hòrt utilizat peus regents. Los mei grans ne's limitan pas a las coneishenças aquesidas pendent las recèrcas : que devén explicar e tornar formular dab mots mei aisits tà que tots e comprenian. La lenga que s'ahorteish.

Pendent lo carnaval los mainats que's juntan entà l'escritura deus chepics per exemple. Los grans que demandan aus mei joens de'us i contar lo lor chepic e que'us ajudan a escriver, que cèrca los mots dens lo diccionari quan ne coneishen pas.

Taus desguisaments, los mei joens que pòden pintrar pendent que los mei grans e descopan carton, qui ei pro dur tà la manòtas. Ua pièla de causas que son possibles. Los talhèrs descantonats que permeten aus mainatges de s'obrir aus autes ede s'enterajudar

~Carnaval en mairau~

dab un projècte comun : la preparacion deu carnaval. La transmission culturau qu'ei en marcha.

Los dessenhs contats qu'ei un utís interessant entà har tribalhar lo lengatge a l'entorn deu carnaval. L'objectiu qu'ei de contar ua istòria en dessenhant. Que i pòt aver diferentas consignas : istòria liura, istòria inventada, istòria reau, ua istòria dab tau o tau personatge de carnaval, ua istòria qui's debana pendent lo carnaval...Tot que's pòt imaginar e lo moment de la hèsta qu'invita a la creacion dab tots los personatges mitologics qui l'entornejan.

A la debuta de genèr, non pensèi pas en demandar aus mainats de hicar personatges de Carnaval. Qu'avoï la beròja suspresa, de tira la purmèra setmana, d'aver la màger part deus dessenhs contats en ligam dab Carnaval. Los mainatges ne contavan pas forçadament l'istòria de Carnaval, mes, qu'utilizavan los personatges entà contar causas :

Qu'ei lo castèth de Sent-Pançard e Carronha. Sent-Pançard e Carronha qu'anèn véder Agata. Lo son can que horvava sus Sent-Pançard.

E. qu'ens contè aquesta istòria. Qu'a paur deus cans, qu'ac sabèm pr'amor que n'a dejà parlat. Que podèm donc pensar que dilhèu, Sent-Pançard que li hè paur. E lo biais entà era d'ac exprimir qu'ei en har paur a Sent-Pançard eth tanben. Lo dessenh contat que serveish a aquerò, a desliurar la paraula deus mainatges. Los personatges deu carnaval e l'imaginari qui l'entornejan que neureishen los mainatges e que'us ajuda a har passar messatges.

~Carnaval en mairau~

Tots los qui ac vòlen, que presentan las lors istòrias aus amics. Que vòtan tà l'istòria qui preferan. Puish, un tribalh que's pòt organizar a l'entorn de las frasas e deus sons. Tornar dessenhar çò qui ei comprés, tornar apitar la frasa dab etiquetas, tornar picar las frasas o enqüèra entornejar sons.

Lo carnaval n'ei pas forçadament conscient ençò deus mainats, com ac avèm podut véder dab lo dessenh contat. « Qu'arcuelh » lo mainat, qui participa ad aquesta practica culturau e s'i intègra. La compreneson que vien mei tard, au briu deu temps :

« Les enfants intègrent ces valeurs, et s'intègrent eux-même à la société ».²⁶

Qu'ei lo moviment pròpi a tota cultura. Los poquets qu'entran chic a chic dens lo carnaval, qu'aprenen las règlas, lo fonctionar e las costumas de la classa, de l'escola e de la hèsta, qui's passa en.dehòra. Lo mainat, mercés a l'imaginari deu carnaval, que projècta los sons viscuts. Que'u permet d'experimentar lo monde, dens un endret cadrat e a l'escota. Que sian bonas o maishantas experiéncias, que's pòt hidar a truvèrs los personatges e las isòrias.

b) Un agrandiment emocionau e cognitiu tau mainat

Copadura d'electricitat, L. 4ans :

« Qu'ei la fauta de Sent-Pançard, que'u cau anar gahar ! »

---

26 Ici naît une culture... - Fonction de la culture dans le champ d'une classe coopérative, article de Pierre Johan Laffitte

~Carnaval en mairau~

Qu'assistim dab lo carnaval a la descubèrta de las emocions, la transformacion de la paur, los mainats que hican mots sus çò qui pensan, que hèn sortir las emocions.

Pendent l'escritura deus chepics, tots los mainats que's pòden deishar anar :

« Alavetz que poish escriver que lo can deu men pairbon e s'ei mort ? Pr'amor que soi triste. »

Los chepics que son cremats dab lo Sent-Pançard, los mainats que son donc desliurats. N'espèran pas sonque aquerò : la cremacion. Que sentim dens la classa que las lengas e's deishan anar, que los mots e sorteishen mei asidament mercés a Sent-Pançard.

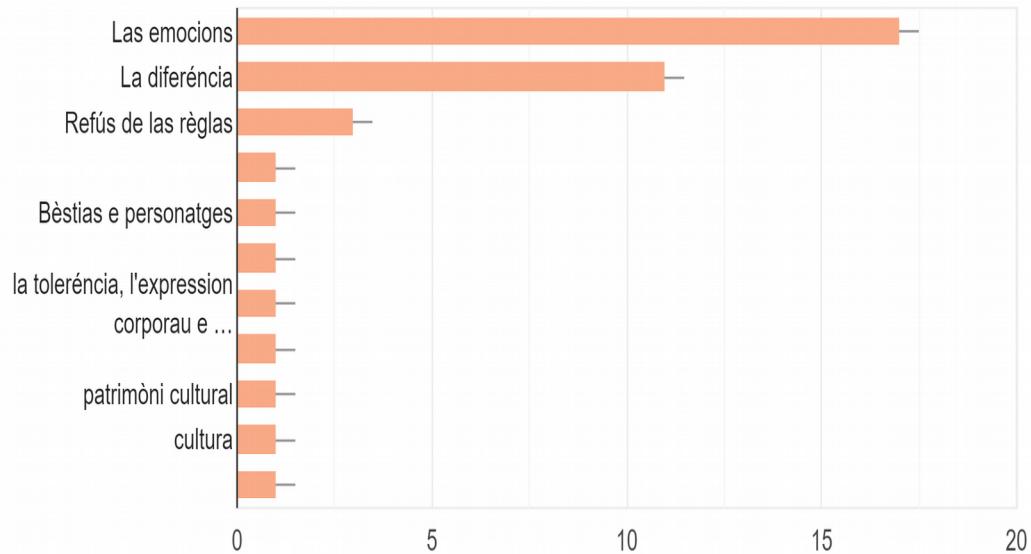
Ua imaginacion qui non s'acaba pas. Los mainats que s'aproprian los personatges, que'us hèn sons. Dens la parquia que podèm véder jòcs qui's crean : Sent-Pançard contre los fesilhèrs per exemple.

Los fesilhèrs qu'an de gahar Sent-Pançard entà hicà'u au huec. Mes Sent-Pançard que s'escapa tostems en Espanha dab l'ajuda deus fesilhèrs. Lo jòc que contunha de recreacion en recreacion.

~Carnaval en mairau~

Quaus tematicas e tribalhatz ?

24 réponses

Lo tribalh sus las emocions que's destaca plan dens l'enquista : qu'ei çò de recurrent en mairau ! Seguit de pres sus las diferéncias. Lo Carnaval que sia Biarnés o non qu'ei ua ubèrtura au monde en si medish.

Qu'ei ua hèsta, un moment on e's transformam entà vâder çò qui n'èm pas, çò qui ne podèm pas har. Qu'ei ua hèsta universau : que's hesteja pertot en lo monde. Quan tribalhi suu carnaval de neste, que tribalhi tanben suu carnaval deus autes.

Que demandèi aus regents quau apòrt tà la lenga e podè aver lo tribalh a l'entorn deu carnaval en classa de mairau. Dens ua classa en immersion, le lenga qu'ei la clau dens los apprentissatges. Que calè donc véder d'aqueste costat çò qui s'i passava.

~Carnaval en mairau~

Lo vocabulari deu carnaval que's hica en plaça : Carronha, Sent-Pançard, Fesilhèrs, Ors, Quarèsma, Palhassas... Tot un tribalh sus la mitologia pirenenga que's pòt har dab los gigants deu carnaval : Becut, Minja-Monde, Pirèna.²⁷ Aqueste vocabulari que va permetére aus mainatges de desenvolopar lo lor imaginari. Las cançons a l'entorn deu carnaval, las danças e los contes qu'an un hòrt impacte sus la lenga deu mainat. Los mots claus que's començan de ritualizar chic a chic, pr'amor, qu'apareishen los medishs personatges, mots a l'entorn de la hèsta, de la neurritud (hòrta importanta pendent lo carnaval). Vocabulari específic que's pòt tribalhar tanben en partint de las aficas deu carnaval de las edicions precedentes e deu cap'oc, illustradas per la plasticiana Isabelle Morlaas-Lurbe (taus regents deu Biarn).

La hèsta que permet de har entrar la lenga d'un biaish diferent. Qu'entra dens lo lengatge e dens la construccio de la soa personalitat. La classa e la cultura que son alavetz « espacis transicionaus ». Lo carnaval, com « institucion culturau », que poderà donc estar un « lòc » de cultura on lo mainat e serà acompañat dens aquesta etapa de l'existéncia.

Carnaval que pèhica la lenga au nivèu culturau hens e en dehòra de l'ecòla. Que parli ua lenga, mes n'ai pas sonque tà tribalhar, que hè partida deu lòc on demori e que hè partida de jo. La hèsta qu'ai tanben la socializacion de la lenga. Aquesta practica tradicionau qu'a un impacte culturau deus grans suus mainatges, sus la lor construccio personau.

---

27 I.Morlaas Lurbe illustradora, autor Pèir de Salles, escriván dab regents de calandreta los « 7 camins », jòc de 7 familhas arron la mitologia pirenenga - Pierre Salles- ed Cap'òc-sceren

~Carnaval en mairau~

c) Ua dimension culturau de las granas

A la question qui pausèi aus regents cap a l'apòrt deu carnaval dens la cultura de classa e d'escola, çò qui'n tornè sortir qu'ei lo projècte de classa e d'escola. Los mainats, de petit enlà, que coneishen e que pravan dab los personatges deu carnaval. Qu'aprenen cançons, e qu'aprenen a dançar tanben.

Que coneishen mei anar mei contes a l'entorn de la cultura pirenенca (entaus biarnés), a l'entorn deu carnaval deu parçan, en foncion de las escòlas. Mes, que coneishen tanben lo foncionar de carnavals de d'autas pa ís, que hèn ligams dab d'autas tradicions e que s'obreishen au monde, a las tradicions e a las lengas. Mercés ad aquesta tradicion, qui deus nostes alhòus e vien, e qui florí pertot dens lo monde, dab semblanças e diferéncias. Mes tostems dab los medishs objectius dab un hiu invisible : l'arrefus de las règlas, denonciar, capvirar tot pendent quauquas dias de hèsta, mascà's, esperar un monde mei bon e deishar los chepics de costat.

Lo carnaval qu'ei lo partatge d'ua cultura comuna entre tots los mainats de l'escola : çò qu'ei lo carnaval, perqué, quin ? Mercés a las institucions, los mainatges que son au còr deu projècte, que cooperan e qu'aprenen lo víver amassa. La lenga que's hè passar entre los grans e los poquets, que's partatja. Lo grop qu'evolua e que creish, entà portar amassa lo projècte, de la creacion dens l'escola, dinc a la fin de la hèsta, après la cremacion, en dehòra de l'escola.

Los escolans que descubreishen la musica carnavalena e los instruments, las danças e las cançons. Que's crean coneishenças culturaus deu lor parçan e deu monde.

Mes, quau ei l'apòrt d'aquera hèsta entà la transmission culturau ? Segon l'enquista, Carnaval qu'ei un rendetz-vs tradicionau qui uneish lo grop classa, l'escola e lo monde en dehòra de l'escola. Qu'ei la transmission de quauqu'arren de locau, deu parçan qui s'inscriu dens ua cultura mei grana, ua cultura deu monde. Qu'ei ua tradicion comuna a tots los mainatges.

~Carnaval en mairau~

Que's transmet de petit enlà, mercés aus grans de l'escola, qui coneishen déjà la hèsta, qui la partatjan dab eths.

Qu'ei ua hèsta qui demora au còr deus mainatges, que l'espèran cada an dab plaser. Qu'ei ua cultura comuna qui's torna har d'annada en annada. Quin e's debanava lo carnaval abans, e l'an passat, e augan ? La transmission que's hè a truvèrs los mei grans, solide, mes tanben mercés a las cançons, a las danças, aus personatges, aus contes, a la cosina...

Dens quauquas escòlas, ligams que son tanben hèits dab los pairs, escambis dens diferents talhèrs per exemple. Tots los pairs ne coneishen as forçadament lo carnaval, la transmission que fonciona tanben entà eths.

Carnaval que hè pravar, que permet de créisher dens un grop, de har partida d'ua cultura de classa, d'escola e deu monde.

Que'ns podèm demandar : que'n pensan los escolans, qui an viscut aquesta practica en classa de petit enlà ? Segon l'enquista hèita auprès deus ancians calandrons, sus las 27 responsas, 74,1% que hestejan tostems carnaval, un còp adultes²⁸. Dab qui ? Subertot dab amics, ancians calandrons e la familia. Cada ancian calandron qu'a un biais different de quin èra lo carnaval quan èran petits. Mes tots que'n guardan bons soviers, arridolets : e la preséncia de la lenga, pas deu francés !

Las cançons que demoran plan en cap de tots. Los costumis, com èran hèits peus escolans eths medishs, que son soviers qui demoran. La cremacion deu Sent-Pançard dab los chepics qui s'envòlan qu'ei un sovier màger qui torna sortir au briu de las enquistas. Que podèm véder l'enjòc emocionau qui's hica en plaça au moment deu carnaval. Los mainats que's deishan parlar, que's desliuran mercés au Sent-Pançard.

---

28 cf. annèx 4

~Carnaval en mairau~

Lo carnaval qu'èra tà eths un moment d'encontres entre escolans. Moments de danças, de cants, de lenga, d'escambis. Hèra que's bremban tanben de l'ambient gaujós e de colors qui's vedèn plan.

S'appropriar la cultura deu parçan que permet de vàder gran. Un espectacle qu'ei different, aquiu los mainats que son actors de petit enlà. Aquestes carnavals que permeten d'entrar e de har partida d'un grop sociau, d'ua lenga, d'ua cultura. Que permet d'estar completament dens ua vita culturau de petit enlà.

Los ancians calandrons qu'an plaser a tornà's trobar au carnaval, e hestejar, cantar e dançar amassa. Alavetz tà concludir, que's poderem demandar si mei endavant d'aquèra practica, ne i averé pas ua cultura de classa mes culturas de classa. L'ubertura au monde e aus autes que's jòga despuish la classa, despuish l'escola. Lo carnaval que'n hè partida. Que hè partida d'un tot. L'escolan, de petit enlà que's basteish la soa pròpia cultura, en partint de las culturas deu son parçan, e deu monde : qu'ei la construccion multiculturau deu mainat.

~Carnaval en mairau~

Conclusion :

Que vedom dens ua purmèra partida que lo carnaval ei ua hèsta qui'ns vien de luenh, qu'ei enquèra uei lo dia hestejat per un hèish de monde, de pòbles e culturas pertot dens lo monde. La transmission de la cutlura e de la lenga qu'ei importanta quan e's parla d'apitar aqueste usatge, aquesta tradicion. Carnaval que son moments de creacion e d'experimentacion. Tot que's partvira.

Alavetz dens ua segonda partida, de la carrèra dinc a las classas, que vedom ligams hialà's chic a chic. Los objectius que son los medishs. Mes adaptats aus mei poquets, solide. Que podèm díser que l'agrandiment cognitiu, emocionau, personau deu mainatge com persona e dens lo grop classa, qu'ei possible mercés a las pedagogias hicadas en plaça dens l'encastre deu projècte. Los escolans que cooperan, que tribalhan amassa. Lo conselh de classa e d'escola, qu'ei un deus utís màgers qui ajuda los mainats a pravar e bastí's com ciutadan de doman. La hèsta deu carnaval que permet d'entrar dens la cutltra deu parçan e de la har soa.

Fin finala, dens ua tresau partida, que vedom que la practica de la pedagogia calandreta - es.lhorida d'annadas d'immersion e de pedagogia institucionau – que's hica plan en relacion dab la hèsta deu carnaval.

La lenga occitana, qu'ei un utís hòrt qui accompanha l'enriquiment dens los apprentissatges. Lo crotzament enter çò de viscut en classa dens la preparacion deu carnaval, e çò de viscut dehòra pendent la hèsta qu'afaiçona los escolans e la cultura deu grop classa. Alavetz, mei qu'ua lenga « d'arcuelh » l'occitan que seré un lengatge, ua institucion²⁹ qui arcuelh e preserva lo subjècte e la soa singularitat liure.

---

²⁹ cf. article *Culture en Calandreta : passerelles, questionnements, échanges* » D'Isabèu Vergnes, Patrici Baccou, Xaví Ferré, Pèire-Joan Laffit

~Carnaval en mairau~

Aquerò que hè viu e obèrt, dens aqueste monde d'escambis simbolics, affectius e intellectuaus de la classa.

« On peut aujourd’hui affirmer qu’il existe une pédagogie du plurilinguisme rendue possible par l’immersion e la pédagogie coopérative. Il reste maintenant à en définir plus précisément les contours, les conditions et les modalités d’évaluation. »³⁰

Que sabèm doncas, mercés a mantuns tribalh a l’entorn de la cultura, de l’immersion e de la pedagogia cooperativa qu’ua pedagogia deu plurilinguisme existeish e ei possible d’apitar. Cada mainat, que vien déjà a l’escòla dab la soa pròpia maleta de lengas e de culturas de casa. Quauquas pistas de tribalh que son déjà lançadas ad aqueste subjècte, qu’ei çò qui apèran dens l’article Vers une pédagogie du plurilingüisme ?, lo « mila-huelhas culturau ».

Dab çò qui vedom adara a l’entorn deu carnaval, com institucion tradicionau, que seré interessant de’s demandar : en qué la lenga e la cultura occitana premudas sus la pedagogia cooperativa e deu plurilinguisme e permeten ua construccion multiculturau de l’escolan ?

---

30 Vers une pédagogie du plurilingüisme ? Isabèu Vergnes, Xavi Ferré, Paissèls ajudaires a l'establiment APRENE Communication 8ème colloque ISLRF : « L’immersion : 50 ans résultats, défis et perspectives » 18-19 octobre, Bayonne 2019

~Carnaval en mairau~

Bibliografia :

- Une journée dans une classe coopérative – Le désir retrouvé, postface de François Tosquelle, René Laffitte, éditions MATRICE.

- Les cahiers A.V.P.I., éléments pratiques et théoriques pour la conduite d'une classe coopérative TFPI, techniques Freinet, Pédagogie institutionnelle, Rédaction Isabelle Robin et Ludovic Cadeau.

- Dossier du CHAMP P.I. n°1, Outils utilisés dans nos classes coopératives.

- L'entrée dans la Loi dans une classe de maternelle, Isabelle Robin, Editions RoPi, 2013.

-Une introduction aux sciences de la culture, sous la direction de François Rastier et Simon Bouquet.

- Fonction de la culture et du langage dans le champ d'une classe coopérative, Coopération, éducation, formation, la pédagogie Freinet face aux défis du XXIème siècle, année de la recherche en sciences de l'éducation, 2018, sous la direction de Pierre Johan LAFFITTE :

- Culture en Calandreta : passerelles, questionnements, échanges » D'Isabèu Vergnes, Patrici Baccou, Xaví Ferré, Père-Joan Laffitte
- Ici naît une culture... - Fonction de la culture dans le champ d'une classe coopérative, article de Pierre Johan Laffitte

-Carnaval Biarnés, Association Carnaval Pantalonada, éditions Mon Hélios.

- Les cérémonies périodiques cycliques et saisonnières : carnaval, carême, pâques, Van Gennep, Paris Picard 1947.

~Carnaval en mairau~

- Danses et cortèges traditionnels en pays de Labourd, J. Michel Guilcher, 1969

- Carnaval ou la fête à l'envers, Daniel Fabre

- Le Carnaval, Julio Caro Baroja, Collection Bibliothèque des histoires, Gallimard, 1979

- Carnaval en Bearn e Gasconha, J.Abadie, D. Bidot German, JF Tisnèr, Association mémoire collective en Béarn, 1987, Per Noste

- Vers une pédagogie du plurilingüisme ? Isabèu Vergnes, Xavi Ferré, Paissèls ajudaires a l'establiment APRENE Communication 8ème colloque ISLRF : « L'immersion : 50 ans résultats, défis et perspectives » 18-19 octobre, Bayonne 2019

- Vers une pédagogie institutionnelle, F.Oury e Vasquez, Edité par François Maspero, 1967.

Sitografia :

- Felip Hammel <https://aprene.org/ebi-islrf-upvd/>

- Siti deu Carnaval Biarnés, organizator deu Carnav'escòlas.

<http://www.carnaval-biarnes.com>

- Siti deu Carnaval de Limós.

<http://www.limoux.fr/votre-ville/histoire-et-patrimoine/carnaval/joomlannuaire/blog/54-carnaval>

- Déclaration universelle de l'UNESCO sur la diversité culturelle

http://portal.unesco.org/fr/ev.php-URL_ID=13179&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html

- www.larousse.com

- <https://www.capoc.fr/>

~Carnaval en mairau~

Filmografia :

- Carnaval Biarnés, Foncion sociau, CAP'OC
- Documents tà l'ensenhaire, CAP'OC, Carnaval Pantalonada
- Film de presentacion tà l'ensenhaire, Carnaval Biarnés, CAP'OC
- Entervista de Paticia Heninger Castéret, Anttropològa e mestre de conferéncia a l'Universitat de Pau, sus la simbolica deu carnaval e los personatges. Per Altaïr Vidéo :
https://www.youtube.com/watch?v=kBX_h1A731M

Discografia :

- Cantem Carnaval – Los Papagais
- Jan de l'ors, CAP'Oc, Istòria contada
- Danças de Carnaval, Doble cd audiò e liberet pedagogic. CAP'OC.

Ludografia :

- I.Morlaas Lurbe illustratorra, autor Pèir de Salles, escrivan dab regents de calandreta los « 7 camins », jòc de 7 familhas arron la mitologia pirenenc - Pierre Salles- ed Cap'òc-sceren

~Carnaval en mairau~

Annèxes :

Annèx 1

Jacmes, Abadie, fondator deu Carnaval Pantalonda e deu Carnaval Bearnés :

Fòto : <https://www.pagalhos.com/>

L'intervista qu'estó hèita a casa mea, lo diluns 28 de Deceme de 2015.

« Quin ei vaduda l'idea d'apitar lo Carnaval Biarnés e l'Associacion Carnaval Pantalonada ? »

Alavetz aquò qu'ei ua idea qui avèi en cap jo, qu'ei a díser que, que sabes que jo que soi dens lo combat drin de la nosta cultura donc que volèi har drin, qu'ei cercat drin pertot. En ua epòca qu'anavi taus arquius departementaus a Pau i aquiu qu'ei trobat plen de libes e de causas que i avè aquiu. Hèra de causas sus lo Carnaval. Mes alavetz plen de causas inconegudas per nosautes los Bearnés. Alavetz que i avè causas sus la canta, sus lo teatre, sus los personatges, sus tot plen de causas, sus legendas extaordinàrias deus Pirenèus causas atau, que'm disí :

« Mes aquò qu'ac cau har conéisher a la populacion bearnesa ! ». Pr'amor lo Carnaval ací qu'èran sonque las escòlas qui'n organizavan. Qu'èran Carnavals de bon, desguisaments de Zorro, de cowboys causas atau e qu'èran sonque en las escòlas qui hesèn aquò. Bon, après qu'èm soi dit, mes Carnaval qu'ei quauqu'arren de màger per la nostre cultura que cau har... en l'arrenavida de la nostre cultura tot qu'i ei dens aquerò !

~Carnaval en mairau~

Qu'aví començat a atraçar tot plen de documentacion e que i avè a l'epòca un estudiant, adara qu'ei professor d'Istòria a l'Universitat de Pau que s'apèra Dominique Bidot-Germa, qu'avè hèit com tu adara. Adès qu'avè hèit tau son memòri de licença, a l'epòca, qu'avè hèit un tribalh sus Carnaval justament. E donc qu'avè un purmèr document sus aqueth Carnaval. Donc que'm soi ajudat d'aquò e donc de çò qui avèi atraçat. E après dab ua equipa d'amics, dab Patrick Mauboules e Cathy Sombrin, qu'avèm apitat ua associacion. Que s'èm ditz qui èra important de har aquò sus Pau puish que vivèm a Pau. E au torn de l'Ostau Bearnés, pr'amor l'Ostau Bearnés, donc la maison de la cultura occitana ací en Bearn, que fedèra mantuas federacions d'associacions.

Donc que s'èm ditz qui èra important que sia a l'Ostau, desempuish l'Ostau que haciam aqueste tribalh. Donc qu'ei partit atau e qu'avèm apitat l'Associacion Carnaval Pantalonada en 1985 donc a l'Ostau Bearnés.

« *Perqué tà tu ei important de har víver la cultura neste ?* »

Permor de petit enlà jo qu'ei la mia mair qui ei de Lucq de Bearn, lo men pair qu'ei de Noguères, qu'ei tostems entenut a parlar la lenga Occitana a casa. E qu'ei tostems viscut dens aquèra cultura de la pelèra, deus guits, de las causas atau e que soi estat tostems en aquèras istòrias, au còrn deu huec, aquèras velhadas deus ancians tot aquò... Donc qu'aví aquò dens la pèth deu vente de petit enlà e puish après qu'avèm dab amics, dab copains que s'èm hicats a cantar a la debuta deu hestenu de Siròs, que s'i èm hicats a cantar.

~Carnaval en mairau~

Pr'amor a l'epòca qu'anavam har esquí en vath d'Aussau, e aquiu qu'avèm trobat, qu'avèm incontrat d'autes joens ahuecats tanben de cantar. Alavetz qu'avèm après a cantar dab eths tanben, totas las cançons de montanha. A l'epòca que s'èm dits que cau apitar un grop, per exemple de cantaires, e tà anar a l'epòca, a Siròs.

Qu'avèm un... a l'epòca que repetavam a Artics, on soi vadut, en un bar aquiu, alavetz que's disèm, que cau trobar un nom de grop... Alavetz aquiu lo patron que ditz : « Ooh, que'vs coneishi adara despuish un moment, Pagalhós que'vs va hèra plan !! » Bon e alavetz hèra plan, aquò tè, pan ! Atau, eths Pagalhós ! E a partir de quiu eths Pagalhós qu'avèm après a cantar de mei en mei, e donc, tot aquò, après que soi vadut forçadament un militant de la cultura. Qu'ei important qu'aquèra cultura e sia parlada e sia viscuda, e sia cantada, e sia...

Doncas Carnaval que i avè tot aquerò dehens eth Carnaval. Tota la nostre cultura qu'ei en Carnaval fin finala. Qu'ei a díser la canta, las istòrias, las danças, la cosina, totes las pelhas... Voilà donc que disí, qu'ei un miralh de la nostre cultura que cau har víver aquò a Pau. Qu'ei pr'amor dequò que Carnaval qu'ei hèra important tà nosautes. Qu'ei un miralh, voilà.

« Quin s'ei apitada l'istòria deu Carnaval e los personatges, d'on son vaduts e perqué ? »

Doncas quan aví amassat tota la documentacion qu'ei trobat, dab libes, qu'avèm demandat a Jaquèish Roth tanben, eth tanben qu'avè hèra de causas, hèra de libes a casa. Qu'avèm tribalhat amassa longtemps tà atraçar tot plen, totes aquèras causas. E aquiu qu'avèm trobat tot plen de personatges mes alavetz, qui a l'epòca èran... pr'amor los Carnavals qu'èran jogats en los vilatges, dens los vilatges qu'èran vitècs. Avans que podèm díser, a la debuta deu sègle XXau. Après las guèrras tot aquò, qu'a hèit pèrder aquèra cultura. Dab las guèrras tot ua joenessa qu'ei partida, aquèra cultura qu'ei caduda.

~Carnaval en mairau~

Après que tornè repréner drin en las annadas 50 tot aquò mes après qu'ei, que s'èi estupat e en mes tota aquèra tradicion de Carnaval qu'ei demorada dens los escriuts. Qu'avèm avut aquèra escadença de trobar escriuts dab tèxtes e don tots los personatges.

Donc qu'ei atraçat aquò, un centenat que n'i a apuish près. E cada personatge que representa quauqu'arren d'important en l'imaginari d'ací de Bearn, de Gasconha, d'Occitania, e deu monde sancèr ! Permor que, qu'arretrobam tots los personatges d'ací, qu'arretrobam aquò dens los autes país. Per exemple que soi anat en Sardenha, qu'ei assistit a un passa-carrèra de personatges de Carnaval qui èran casi los medishs qu'a neste. Dab tanben las danças. Donc que i a danças específicas. Donc ací, en Bearn com en Bascoat e en Bigòrra, que son los sauts Bearnés. E tanben dab Jacquèish a ua epòca qu'avèvam din tots lo Bearn, pendent mantuas annadas, dab un apè com as aquiu uei, dab un micrò e qu'èm anats dens tots los vilatges on savèvam que aquiu que i a un òmi qui coneish taus sauts e un aute ací, qu'ei entenut díser que si que là, qu'avèm atraçat los sauts bearnés ! Los sauts bearnés que son Mochico, Craba, Mariana, Sèt sauts e causas atau. E aquò Mochico qu'ei ua dança de ceremonias de hèstas.

A l'epòca que dançavam Mochico a la sortida de la missa. Cada dimenge que's dançava eth mochico. E las autas danças que son tanben plan específicas a Carnaval. Donc tot aquò, qu'avèm atraçat aquò tanben e après donc, que hè partida tanben de la hèsta de Carnaval.

Alavetz, tà parlar deus personatges, bon.

« Qu'a devut estar complicat de har ua causida. »

Oui, alavetz, los personatges màgers que son Sent-Pançard e Caresme. Sent-Pançard bon, qu'ei un personatge qui ei bèth, qui ei plan vestit, que simboliza la hartèra la bona vita... E l'autre Caresme qu'ei tot lo contre, eth qu'ei magressin, qu'ei tot palishòt, que put lo peish, que's passea dab codas de morua e causas atau.

~Carnaval en mairau~

E qu'ei eth qui representa justament la maishanta vita, lo maishant passacòth que cau har après l'ivèrn aquiu que i a ua passa din a Pascos aquiu.

Aqueth Caresme que hè partida tanben, après qu'ei estat représ per los Crestians. Mes tostems dens las ancianas religions que i avè eth Caresme, ne s'aperava pas atau mes que i avè un periode de magrèra e qu'èra au punt de vista santat qu'èra salutable tà las populacions. Pr'amor que passavam l'ivèrn, que minjavam hèra de greishumi, tà passar l'ivèrn e après que calè devèrs tà har passar tot aquò e que haré ben de tornar har drin de dièta o de Caresme de quan en quan tà estar en bona fòrma fisica que.

Donc que i a aquestes dus personatges màgers, qu'an ua Cor. Lo Sent-Pançard qu'a los personatges blancs e Caresme los negres. Los negres qu'ei drin tota la población, tots los mestieraus, tots los que s'en veden drin tot aquò. Los blancs que son ua población drin mei podèm díser borguesa, lo monde que presentan plan, los que dançan plan beròi, voilà los rics que. E donc aquèras dues populacions de blancs i negres, qu'ei ua dualitat tostems eh en Carnaval, qu'ei eth sorelh qu'ei la nueit, qu'ei los riches los praubes. E aquèras dues populacions qu'ei ua confrontacion en Carnaval tostems. E en los blancs n'ei pas pr'amor que son blancs que son tanpòc immaculats, en los blancs que i a de tot tanben, que n'i a autant de negres que de blancs e los negres qu'ei tostems pareil, ne son pas tots lèds tanpòc que n'i a tanben de hèra bons. E qu'ei la nostra societat fin finala. E qu'ei pr'amor d'aquò qu'ei important dens Carnaval pr'amor qu'ei la societat, qu'ei dab totas las lutas, totas las pelejas, las cuentas qui podèm aver dens la nostra vita vitanta que s'arretròban dens la ceremonia de Carnaval.

Que i a tanben animaus, eths animaus que son importants tanben. En Carnaval que i a l'ors donc, Qui ei lo simbèu de la nostre civilizacion, l'ors. Que n'i a enquèra quauques uns en vita dens los Pirenèus. Que l'aperam Martin, que l'aperam... qu'a tot plen de nom. En l'imaginari qu'ei important l'ors. Après que i a tanben lo chivau. Eth chivalet, qu'ei mieitat òmi mieitat chivau e que l'arretrobam dens la mitologia grèca. E qu'ei drinet Santaur que, mieitat taure mieitat uman e causas atau.

~Carnaval en mairau~

E eth taure qu'ei representat tanben, qu'ei simbolizat dens lo Carnaval per un par de còrs. Alavetz dens las ancianas civilizacions que i avè un combat entre eth taure e l'ors. L'ors qu'ei tanben un concurrent de l'òmi pr'amor que sembla hèra a un òmi.

En lo Carnaval que i a tanben la caça a l'ors, qu'ei a díser que l'òmi ne pòt pas supportar la concurréncia. Que va caçar l'ors, sustot a la prima quan l'ors qu'a acabat la soa nueit, que's lhèva e qu'ei ahiamat qu'ei magre, sec e que baisha a la plana e que's va hartastar e que va panar las hemnas. Las rosetas, las hemnas que s'apèran las rosetas, que las se va hicar sus l'espatla e que las va miar a la montanha. Aquiu tanben que i a un conte hèra conegetut dens los Pirenèus, que conta, lo conte de Jan de l'ors. Que'u coneishes. E qu'ei completament Carnaval, lo conte de Jan de l'ors, que conta aquèra istòria justament, de l'ors qui pana las hemnas, las rosetas e qui après an avut mainatges, e voilà.

Que i a tanben los Gigants. Los Gigants qu'ei important sus tanben los Pirenèus. Que n'i a un per exemple qu'ei Pirèna, Pirèna qu'ei la gròssa montanha. Que i a tanben lo Mulat-Barbe e lo Milhàris qui son dus gigants importants d'aquèra montanha, de noste. Que i a tot un arramat de gigants dens la mitologia pirenencsa.

Que i a après tota la tradicion de boca : pèscas, peras causas atau.. Qu'ei important tanben, d'aulhors, Sent-Pançard qu'a un chapèu e sus aqueth chapèu qu'a crespèths e crespèras qui simbolizan aquò e tanben totas las saucissas qui a au torn deu còth. Pr'amor lo pòrc tanben qu'ei un animau important d'aquèra periòda, pr'amor qu'ei pendent l'ivèrn qui hèm la provision deu pòrc. Donc que'u vam pelar e la pelèra per nostas contradas qu'ei important tostems au dia de uei. Donc las saucissas, los trips, lo jambon tot aquò tanben qu'ei simbolizat per lo Sent-Pançard. Donc Sent-Pançard que's passeja, Carnaval qu'ei lo rei. Pendent aquèra periòda de Carnaval, fin finala qu'ei tot l'ivèrn e que s'acaba a la prima. E a la prima qu'ei Caresme qui va estar lo rei.

~Carnaval en mairau~

Donc pendent tot aquèra periòde Carnaval qu'ei lo rei, qu'ei invitat pertot, dens las maisons, que hè lo fièr lo fanfarron e que'n profieita. E l'aute, Caresme, tot lo monde que'u fot dehòra a còps de pè. Tira't de quiu, que pudes, ceci cela... Mes Caresme que ditz : « mmh un dia que va virar e que va estar jo lo mèste ». Que saps çò qui va passar.

E la hemna de Sent-Pançard que s'apèra Carronha e Carronha que ditz : « mmmh òmi aquèra vita de hartenèr... » En plorant, « que va virar ». E efectivament que's passa atau. Au cap d'un moment la populacion qu'aimava plan Sent-Pançard, que's va jetar contra eth. Qu'eu va diser qu'es tu Sent-Pançard qu'es responsable de la neste dificultat de víver, de las guèrras... Que va i aver ua bascula. De rei qui ei estat que va passar a condamnat. Donc que'u van gahar que'u van condamnar. Que va iaver un tribunal, los procès de Carnaval qu'ei hèra important tanben. Que'u vam arcastar tot çò qui ne va pas. Que va estar de la fauta de Carnaval. Praube Carnaval...

« A la debuta a que semblava lo Carnaval ? »

Las purmèras annadas quan avèm desmarrat, qu'èram un punhat. E dab hèra chic de moneda, mes n'ei pas aquèo qui ei important, qu'avèvam la nhaca urosament. Qu'avèm tot apitat fin finala : los vestits... Qu'èm anats véder tots los amics, voilà que hèm aquò. Alavetz que n'i a qui disèn : non mes qu'ei pèc de har aquò a Pau ! Que volètz har aquèo de mei a Pau ?! Pau qu'a tostems avut ua conotacion de vila borguesa, pas de vila hestiva. Mes si justament !Deu còp qu'èram un punhat e lo purmè Carnaval en 86 qu'ei estat ua escadença. Pr'amor que i a avut hèra de monde. Qu'ei lo purmè còp qui's hasè aquò dens las arruas de Pau. Que'ns calè drin de moneda quand même, qu'èm anats véder los comerçants de Pau dab ua plaqueta qui avèvam. E tà aver la loa publicitat. A l'epòca que'us avèvam demandat de har la publicitat en Bearnés si èran d'accòrd e la màger part qu'an dit que quiò.

~Carnaval en mairau~

En purmèr que'ns a balhat la soa publicitat l'amic, lo neste praube Jean-Claude Coudouy e eth de tira qu'a dit : çà-i a casa, çà-i a casa mainat, que vas viéner sopar d'abòrd tà començar. E après dab los amics qu'avèm hèit granas aficas dab Sent-Pançard e beròjas causas atau.

E d'un an sus l'aute qu'a pres amplor. Après qu'èm anats véder las ecòlas, las maisons de las culturas, qu'èm anats véder totas las ràdios... Qu'èm estats los trobadors deu Carnaval.

Qu'avèm portat la paraula pertot tà díser au monde l'importancia d'aqueste Carnaval. Quitament au monde qui disèn : « Ah mais moi je suis pas Béarnais. » Ah si si, a partir deu moment on vivetz ací a Pau qu'ètz Bearnés. Qu'ei tot qu'ei atau, que tribalhatz a Pau, qu'ètz paulin qu'ètz Bearnés. Donc la mia cultura qu'ei la vòste, autan que la neste. Qu'ei atau.

« Que pensas de l'evolucion deu Carnaval Bearnés quan au comparas a çò qu'imaginevas a la debuta ? »

Ah beh, qu'ei ua grana evolucion permor sustot a la debuta, que partivam entre amics. E puish après chic a chic qu'a près amplor e que i a tot plen de monde qui son arribats. E qu'ei ua grana escadencia, de véder que tots los personatges e son arrepresentats, un centenat. Que i a mantuns dias de hèsta, de ceremonia. Bon après qu'ei tostems pareil, qu'ei com la vita aquò que i a dificultats tostems qu'ei segur. Qu'avèm avut dificultats, qu'avèm viscut tot ! Qu'avèm viscut la tempèsta, la guèrra d'Irak... A l'epòca qu'èra interdit de har manifestacions publicas. Donc qu'avèm dit au monde : en tant qu'associacion n'avèm pas podut har Carnaval. Mes Carnaval que's hè tostems, qu'ei quauqu'arren de sauvatge. Qu'avèm dit au monde voilà, qu'ei la periòda de Carnaval que cau har Carnaval quand même ! Mes n'ei pas l'associacion qui organiza !

~Carnaval en mairau~

Voilà, que i a avut dificultats dequèras. Après bon que i a avut, per aquestes torns tanben, bon, a cada canvi de municipalitat, qui a causas tanben petitas trebucadas, causas atau.

Que n'i qui ne pòden pas har causas, bon, que cau passar au dessus ! La vita qu'ei aquerò que i a un trebuc, que cau passar au dessus ! E que cau contunhar sustot, qu'ei aquò. D'autres personas tanben. Pr'amor que n'i a qui son cansats tanben. Jo qu'ei tiengut 13 ans capdau deu Carnaval, la fatiga qu'ei normau, que cau qui aja ua navèra equipa.

Aqui que i a ua equipa de joens qui a tornat près, sus ua aute faiçon de har e que pensi qui's va plan passar ! Que cau qu'aquèra idea de Carnaval que contunhèsse tostems. Aquò qu'ei segur.

Qu'ei decidit de transcríver exactament çò que Jacolet Abadie a dit pendent l'intervista, la soa lenga qu'ei ua lenga mairau e que i a a còps l'aparicion deu francés.

~Carnaval en mairau~

Annèx 2

Serge Mauhourat, ancian regent qui tribalha uei lo dia entau CAP'OC

Fòto : <https://www.pagalhos.com/>

1) Que çò qu'ei lo ton percors, la toa istòria, lo ton ligam dab Carnaval ?

A la debuta qu'èri enqüèra regent a Sent-Armó. Dab Annie Roth que s'apercebom deu manca de matèria a perpaus deu Carnaval. E que's hiquèm a har collectatge. Entà tornar har víver lo Carnaval en Biarn. Que comencèm per har ua cinta vidéo. Puis qu'organizèm ua corruda dab lo comitat de las hèstas. Chic a chic las causas que s'apitèn.

2) E quin vs'ei vienguda l'idea de har víver lo Carnaval aus mainatges ? Un Carnaval qui sembla mei entaus adultes que non pas entaus mainatges a purmèra vista ?

Qu'èram a har collectatge, puish la question que's pausè : e dens 20 ans, on serà la tradicion carnavalenca ? La responsa qu'estó : los petits de l'escola que seran adultes. La transmission que s'a donc de har aus mei joens. Pr'amor los mainats de uei lo dia, que seran eths qui haran víver lo Carnaval de doman.

~Carnaval en mairau~

3) Quin tot aquerò e's hiquè en plaça au nivèu pedagogic ?

Tot çò qui vira a l'entorn deu carnaval qu'ei utile entà l'apprentissatge deus mainats. Per exemple en mairau en matematicas o en descobèrta deu monde que s'i pòden har cespèras. Mes tanben en cicle 3 entà tribalhar las proporcions !

En istòria-geografia que s'i pòt parlar deus diferents biais de har lo carnaval dens lo monde. Lo carnaval qu'ei tanben un marcaire dens lo temps. A quau période de l'an, perqué ? Tornar de la prima etc.

En arts-visuaus que s'i pòt tribalhar l'omiòt dab las differentas partidas deu còs, los costumis...

Cò d'important qu'ei de non pas saunejar la tradicion.

Qu'encontrèm a Dominique Bidot Germa aus arquius de Pau. Que tornèm pujar dinc au s.XV/XVIau. Ad aquesta epòca lo carnaval n'èra pas sonque ua de las hèstas sus Pau. Que i avè hèra de hèstas, hèra de halhas, de huecs. Jeanne d'Albret que l'a defenut.

Rics que crompan lo carnaval. Puish que's folcloriza, puish qu'ei mort.

Que's cau avisar a la folcorizacion de las causas qui mia a la mort.

A l'epòca lo tèmi lo mei arretrobat dens los arquius qu'ei lo blanc e lo negre. Tostemps los tèmis qu'anavan per dus.

Que hasom aperet a Isabelle Morlaas-Lurbe. Qu'ei plasticiana de mestier, e que'ns ajudè a hicar imatges suus personatges mitologics de noste.

Drin a drin, que's hiquèm a escriver e contar, contes de carnaval. Ne son pas contes tradicionaus segur, mes qu'ajudan aus mainats a compréner la tradicion carnavalena : la renavida.

~Carnaval en mairau~

Ua purmèra maleta pedagogica que vadó : qu'èra hèra grana. Puish los ordinators qu'arribèn e dab eths la numerizacion e la reduccion de la maleta pedagogica. L'objectiu d'aquesta maleta qu'ei de partatjar un maximum dens las escòlas, que totas las escòlas, los mainatges e los regents ajan accès au carnaval.

Cò qui mancarè dens aquera maleta que son las canabèras e los bramatopins.

Gilbert Cabary dens las annadas 90 qu'ajudè hèra entà apitar aquestas maletes. Los mainatges que's hiquèn a har jutjaments e cremacions a l'escola. L'aquisicion qu'ei culturau mes qu'ei tanben ua aquisicion au nivèu de las matematicas, l'istòria-geografia...

Tà concludir que poderí díser que non i avè pas mei arren. Qu'èm partits de luenh. Uei que n'existeishen mantuns : carnaval, cavalcada (espectacle de carrèra).

Har la hèsta que voù díser estar dehens, apitar, avançar. Lo carnaval qu'ei amassa qui l'apitam.

Perqué lo monde e hasè lo carnaval ? Ne sabem pas, n'i èram pas ! Qu'ei a nosautes de trobar perqué e'u hèm e quin ac volèm har.

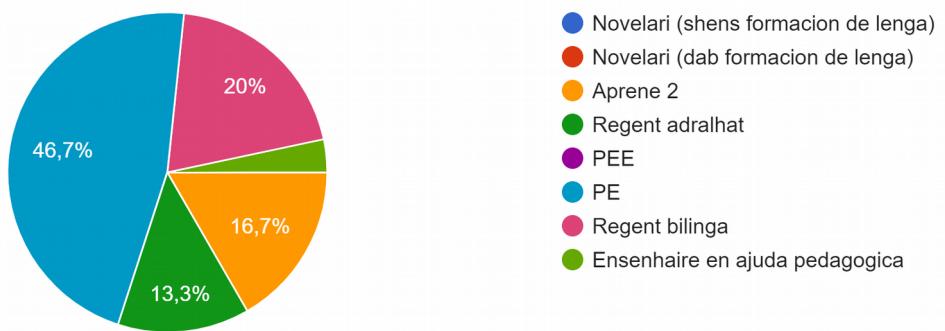
A Limoux per exemple lo monde que's mascan e que règlan los lors comptes : au vesin, a la hemna... Qu'ei un aute biais de har lo carnaval.

~Carnaval en mairau~

Annèx 3 : Enquèsta regents.

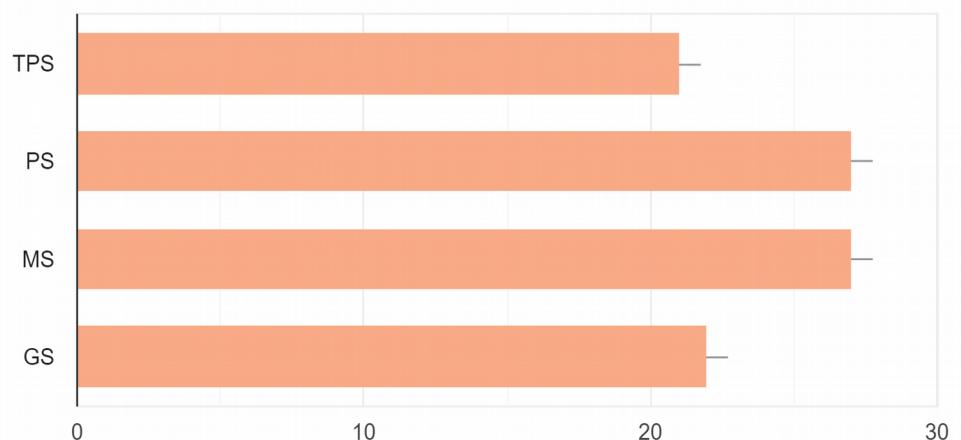
Quau ei lo vòste estatut ?

30 réponses

Quau(s) nivèu(s) avètz ?

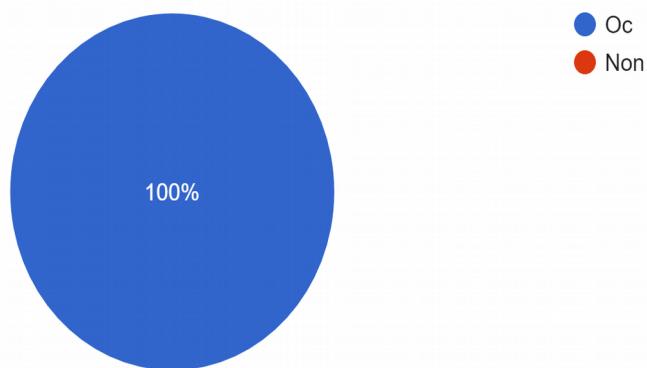
30 réponses

~Carnaval en mairau~

E hètz Carnaval dens la vòsta classa ?

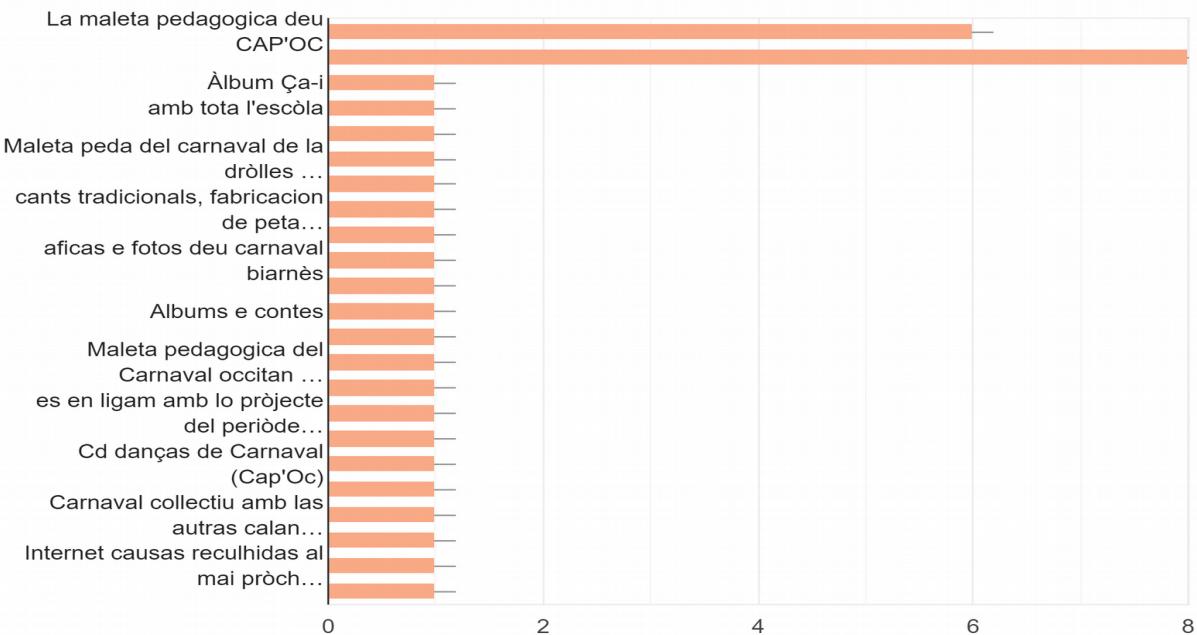
30 réponses

~Carnaval en mairau~

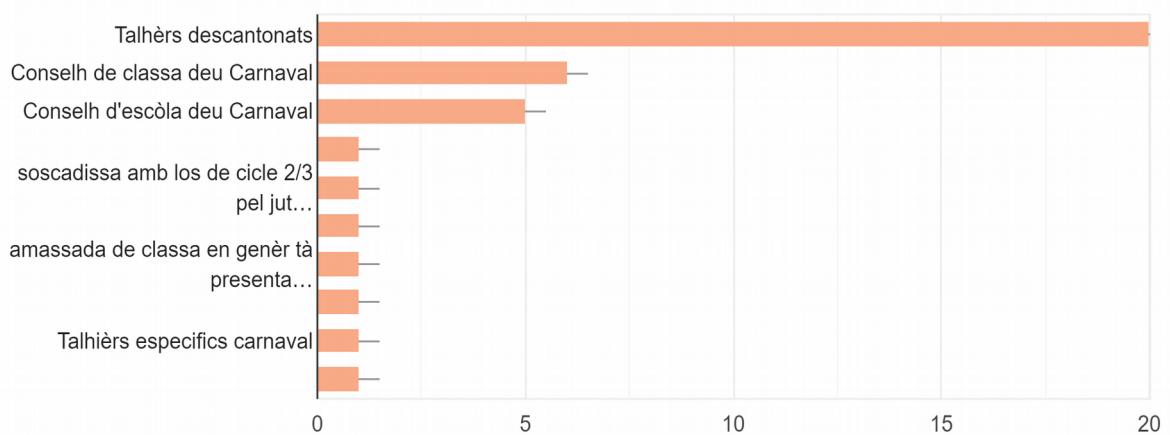
Dab quaus utís?

24 réponses

Quaus utís e hicatz en plaça dens la classa?

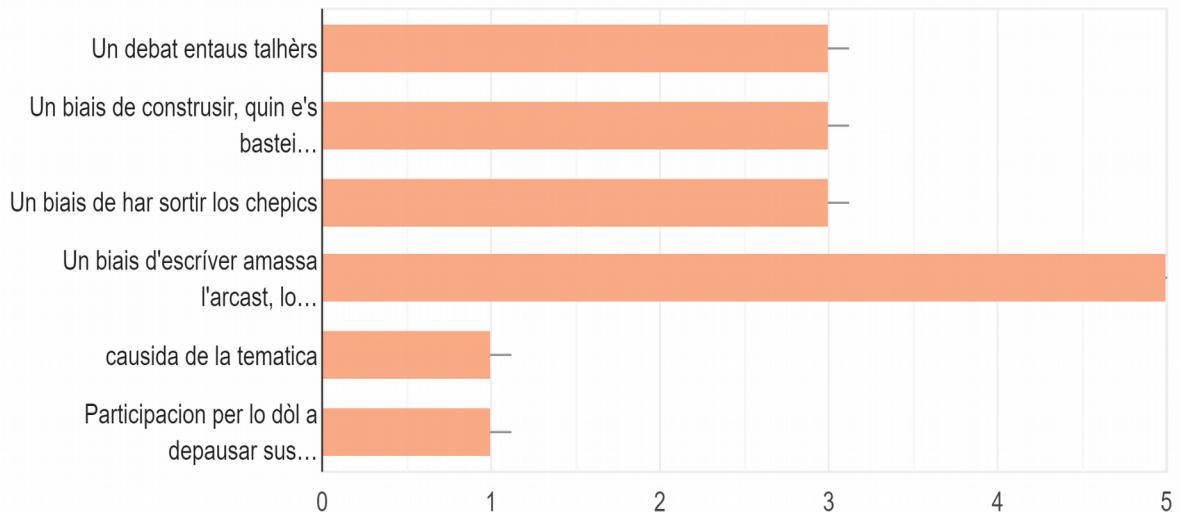
27 réponses

~Carnaval en mairau~

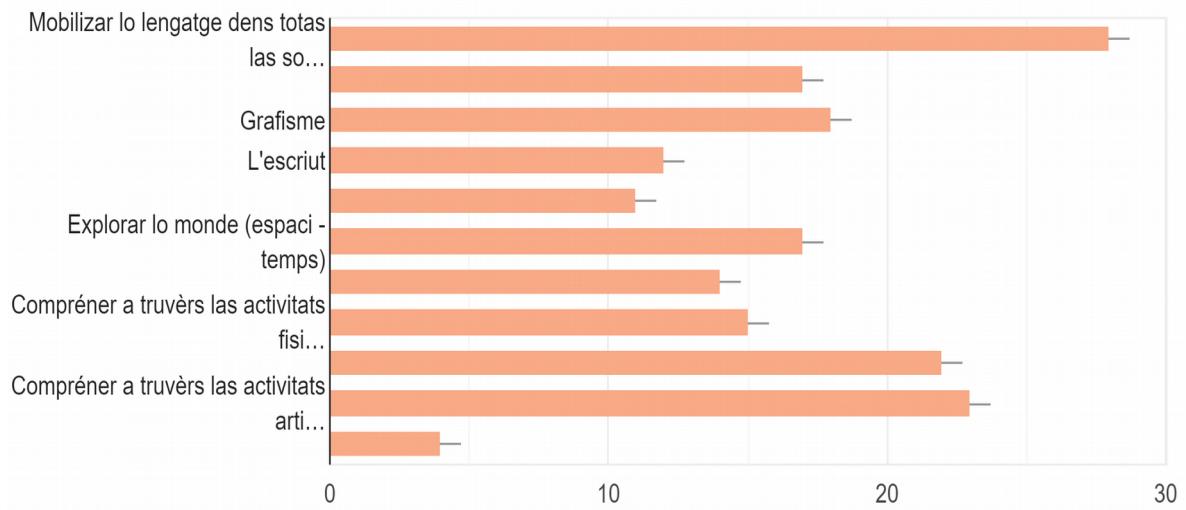
Si hètz un conselh de Carnaval, quau ei lo son ròtle ?

10 réponses

Dens quau(s) domèni(s) lo Carnaval ei present dens la vòsta classa ?

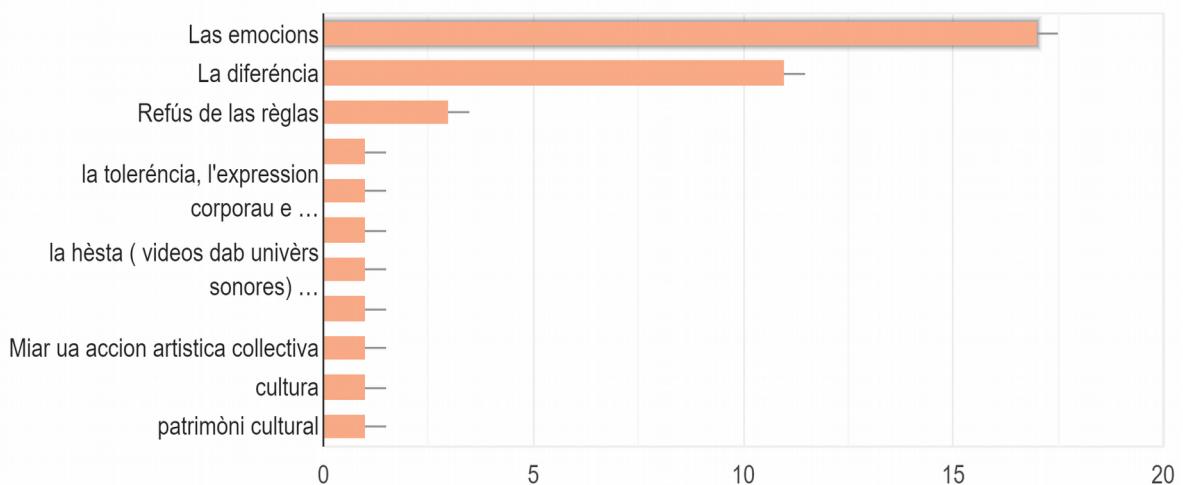
28 réponses

~Carnaval en mairau~

Quaus tematicas e tribalhatz ?

24 réponses

Quau apòrt tà la lenga ?

- La soa socializacion en dehòra de la classa. De cap aus autes regents, aus pairs , a las gents en generau qui pòden véder atau quin la lenga ei enquéera viva a neste.
- Trabalham sus l'apprentissatge de cançons novelas

La lenga qu'i viu de faiçon evidenta, que la hèm petar tot un dia de hèsta

- Ancra la lenga dins la cultura e fòra l'escòla.
- Que permet d'apréner vocabulari dab las cantas, la descripcion deus personatges...
- La ritualizacion dels mots claus

vocabulari suu carnaval

- aports de l'album ça'i per ex.
- mostrar al monde d'en defòra e meteis temps s'apercebre que i a monde que partejan aqu'ò
- lexic, sintaxi, estructuracion dera pensada, comunicacion orau

~Carnaval en mairau~

- vocabulari ligat aus contes de Jan de l'ors , deu minja chepics; cantas de carnaval;vocabulari especific dab lo nom deus personatges e deus vestits dab la maleta CAPOC;
- vocabulari de las emocions / de la diferéncia / argmumentacion
- enriquesir lo vocabulari, desvolopar l'imaginari bèla, tota la mena del vocabulari
- Las cançons, lo jutjament
tribalh deu vocabulari ligat au Carnaval, noms deus personatges, cantas
- Vocabulari ligat a la hèsta, la mitologia pirenenca e de carnaval
generau, frasas, vocabulari
- L'apòrt en classa per la lenga es tot çò que tòca a las colors, las cançons apresas, anam trabalhar suls 5 elements e encontrar una autra escola calandreta per anar far lo carnaval amb eles doncas los enfants van ausir lo jutjament en oc.
- Un vocabulari novèl en ligam amb la tematica.
cap a las cançons, cap al jutjament, rapòrt a las tradicions del canton
- Enriquir lo vocabulari. Far viure la lenga fòra la classa, fòra l'escola.
- Vocabulari especific
- Liberacion de la lenga amb un aprigondiment del vocabulari en rapòrt al periòde e viscut Carnalvalenc.
- amb los cants e comptina : vocabulari, amb la recerca de las accusacions : travalh sus la sintaxe e sul sens, trapar d'arguments
far dintrar la lenga pel biais de las cançons

Quau apòrt tà la cultura de classa / d'escola ?

- Ensajam cada an de far correspondre lo tèmi discutit e causit en conselh bèl amb las dralhas bèlas de la nostra escola: proteccion de la natura, defensa dels pòbles e de las culturas autoctònes...
los mainats de mairau que viven dab los d'elementari ; la lenga que's veicula.

~Carnaval en mairau~

- Bastís lo grop, lo fa fonciona en cooperacion per portar la lenga e la cultura fòra l'escòla.
- Apréner lo sens de Carnaval, perqué har Carnaval...
- L'enveja de grandir per portar l'animal totemic e jogar dins lo jutjament danças, musica, istòrias
- l'enveja de tornar har carnaval, lo plaser de's desguisar, d'ac fabricar projècte comun a totas las classas de las doas escoles = ligam + pròva de travall cooperatiu.
- musica, danças, coneishença de contes e legendas, etc.
- SP e Caronha coneigits tre la PS; cultura d'escòla dab los talhèrs interclassa tre lo mes de genèr; instruments de musica de la maleta + un vriulon e un acordeon muishats e "jogats " en classa
- projècte comun / cooperacion e aprene a viure amassa cultura comuna a tots los mainats, partatge d'un projècte dab mainats de tots atges la coesion del gròp, lo respecte dels autres- de sas emocions, de son biais d'essèr e de s'exprimir
- Carnaval qu'es aquò ? Perque ? Cossi ? ...
qu'ei l'ocasion de crear ligams enter tots Que hèm un Carnaval d'escòla dab : - la confeccion deus costumes en seguir duas colors causidas mes un tèma libre cada an tà aver ua unitat dens la diversitat.
- lo tribalh d'ua cançon comuna en oc - la confeccion deu St Pançard de l'escòla (cada classa hè un tròç) - un passa carrèra dens la vila - la cremacion de St Pançard e las caishas deus chepics
- Obertura a la cultura occitana/bearnesa e implicacion dens un projècte d'escòla cultura locau
- Serà un moment de coesion per la classa, d'anar participar a un carnaval dins una autra escola, serèm visualament ligats per la meteissa color de camisòt. Anam tanben far de ligam amb d'autres calandrons, far sortir l'escòla de sons locals e la lenga a l'encòp.

~Carnaval en mairau~

- Respècte de las festas calendarias qu'organisam long de l'annada
Es un projècte comun a l'escola dempuèi d'annadas. Moment de partatge entre totes.
- Què se passa dins la vila e a costat per Carnaval : las tradicions
- Fasèm virar lo viscut classa a l'entorn del Carnaval + Cants e danças comunas dins l'escola tota.
- Lo carnaval es parlat en conselh d'escola cap a l'organizacion e en conselh de classa per explicar lo debanament, lo sens, e de còp arreglar los problèmes d'angoissa cap al desguisament. Es un rende pè tradicional que federa las classas.
fa viure la cultura occintana dins las classas, l'escola e la vila.

Quau apòrt tà la transmission ?

Carnaval qu'ei la cultura comuna de Calandreta, cada an que's deu har passar
Los bèls son capables de portar la lenga e la cultura als pichons sens l'ajuda dels regents.
Son a esperar l'eveniment per lo partejar e lo trasmetre als pichons.

Fa part d'una cultura e d'un grop
véder que i un heish d'autes qui hèn carnaval tot parièr (biais sociau de la lenga)
culturala dels cants e de las danças, dubèrtura suls diferents carnavals dins lo temps e l'espaci
transmission dera cultura de carnavau e gost d'aquera hèsta
cantas e danças de carnaval biarnés acquesidas tre los 3 ans deus mainats
personnatges / cants / danças,... moment mager de l'annada !
transmission d'ua cultura locau mes qui s'inscriu dens ua cultura nacionau e internacionau, cultura comuna a tots los mainats.

~Carnaval en mairau~

la transmission bèla de la cultura occitana amb sa farandola de fèstas que marcan l'annada

transmission de la coneishença de çò que representa Carnaval, tribalh sus las cantas, las danças...

La dança e lo cant que son un biais de transmèter de faïçon ludica e dinamica la lenga e las tradicions carnavalencas.

lo heit d'i anar cada annada,grans/petits, soviers...

Festejar lo carnaval permès de far viure e transmetre tota aquela tradicion de fèsta, de cants e de danças. Los enfants son contents de poder dintrar a l'ostal e mostrar a lors parents las danças qu'an apres.

De nocions qu'an un rapòrt a l'en còp amb la tematica del Carnaval e amb la cultura occitana.

Sensibilisar l'enfant cap a son environa

Maten de las tradicions, lo passatge de las sasons.

Que se passava Abans e que podèm far per perlongar o inventar

Carnaval sus lo tèma de l'annada (l'Energia) mas amb sequéncias tradicionalas partejadas amb los parents....

Los CM escrivon e jògan lo jutjament : son modèls cap als pichons, balhan enveja.

Transmission de la tradicion de Carnaval (cants, danças, jutjament...)

~Carnaval en mairau~

Annèx 4 :

Enquèsta ancians calandrons

Presentacion : Nom e petit nom (pas obligatori), atge, mestier o estudis, quan ès anat a Calandreta, quau Calandreta..?

Adiu, qu'èi 25 ans, que tribalhi dens eth bastiment. Que soi annada ara Calandreta de Lescar e ath Collègi Calandreta de Gasconha e qu'èi pres opcion LV2 Occitan ath licèu. 20 ans, eslhève ingeniaire, que soi anat a la Calandreta de la mairana dinc a la 3au au collègi

Nadja, 20 ans, calandreta de 2000 a 2012, estudianta

20 ans, estudiant, Lescar e collègi de Pau

Amaia Cormier eri a Pau 4 annadas de primari e 1 an a Clapas a Montpelhier

Suzanne rambaldi, 21 ans, 2au annada de dentari, a la calandreta paulina e au collegi Lascourrèges Eléa, 21 ans, estudis d'engenhaire en environament, en Calandreta de 2002 a 2013

Poujade Clamença, 22 ans, Master 2 Lingüistica occitana, 1998-2007, Calandreta de Pàmias.

Que soi Angèle Cricq-Sarrailh, qu'ei 19 ans, que soi en dusau annada de licéncia d'occitan à Tolosa. Que soi anada en Calandreta en mairau e à la primària a Biost.

Valentin Reyna 36 ans professor master lètras classicas 1985_1989 calandreta de Pau Silvan, abelhèr, calandreta Paulina de 1992 a 2000

Dordeins Veronica, 30 ans, professora bilinga, calandreta d'Ortès

Callegarin Alice, 23 ans, master en cultura a sciences po Bordeaux, Calandreta de Lescar de 1998 à 2006

Victòria Sibé 23 ans licéncia d'occitan Calandreta de Labouheyre e La Teste-de-Buch de la mejana seccion au CM2

Lahitette-Larroque Nina, 19 ans estudianta en fac de maths

Loup Salles, 23 ans, informatician, Calandreta Paulina e Collègi

Humbert Léo, 24 ans, doctorant occitan, Calandreta de Pàmias de la pichona seccion de mairala al CE2

~Carnaval en mairau~

Emma Masseillou, 25 ans, regenta, Calandreta de Lescar de 97 a 2002 haut o baish

Carcenac Mélia, 17 ans, en terminala à St John Perse, qu'eri a la calandreta de pau e au collègi calandreta dinc au licèu

Larradet Jean-Baptiste, 22 ans, CQPM Opérateur réglageur sur machine à commandes numériques, Calendreta Lescar

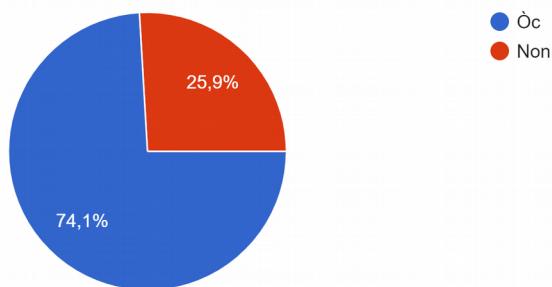
Louis Pezet, 24, Master Occitan, del CE2 al CM2 a la Calandreta Castresa 81

19 ans, escola calandreta lescar e collègi calandreta en Pau

Lanot-grousset Stéphanie, 21ans, étudia en ostéopathe talus animaus, calendreta de beost de la mairau au CM2

E hès tostems Carnaval ?

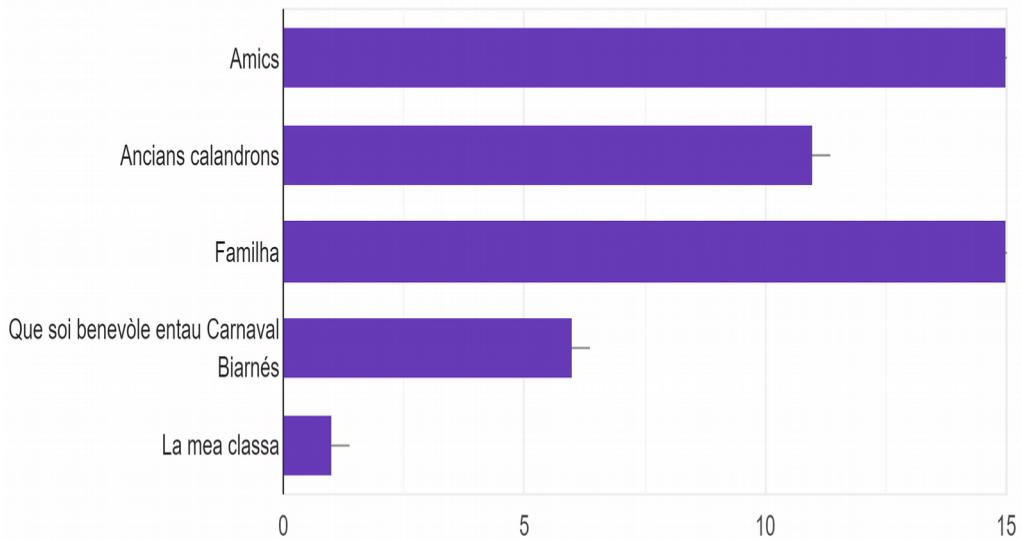
27 réponses

~Carnaval en mairau~

Si òc, dab qui ?

20 réponses

Que çò qui't demora deu Carnaval dab Calandreta ? Quaus son los tons sovièrs ? Que çò qui'n guardas uei lo dia ?

- Que'n guardi bons moments, vestits arridolents, mes tanben un parlar de lenga totau, pas de francés ! Que'm brembi de véder Sent Pançard cresmar, e que dançavam ar'entorn deth huèc, que cantavam cantas de Carnaval tanben com adiu praube carnaval, que'm brembi deras nostas pancartas dab eths arcats contre Sent Pançard. Hèra bons soviers!
- Lo passa carrèra, los deguisaments e los tèmis qui van dab, la hèsta lo ser, la musica, correr pertot
- Bon sovieners, fotos. Qu ei en sovièr d'estar desguisada un còp en aulhèra, un aute en guit. Tots los de mairau èran guits et que cantabam sus ua estrada pendent lo passa carrèra.
- Qu'èra un beròi eveniment

~Carnaval en mairau~

- Jutjament e jogar de musica en vestit jaune e roge
- La fabricacion de san pançard, lo passa carrèra dab los amics, las cantas de carnaval, la cremacion
- Hèra de desguisaments hens ua caisha, soviers de musica, de danças, deus vrespers tots amassas au canaval de las escòlas. Qu'em brembi tanben de Sant Pançard, deu temps que hicavam au fabricar.
èra una ceremonia risolièra. Fasiam un passacarrièra amb d'autras escòlas de la vila. - --- Cada an èra un tèma different. Cantavem e a la fin cremàvem Carnaval.
- Que'm sovièni deu procès de San Pansar dab los avocats e lo judge. Que i a tanben lo passa carrèra e tot lo brut qui hasem dab los objects hèits en classa e los confettis. Que I a tanben costumes qui m'an marcats com lo de princessa o lo de flor. Los petits carnavals hèits entre escòlas èran plan mes lo de Pau èra enquèra mei gigant, dab pleins de costumes, de colors, de música. Qu'ei donc enquèra plen de soviers e l'amor de las hèstas occitanas
- Qu'era en vola maria e quémander brembi de la crémation sustot (qu'eri En mairau)
- Hèra bons soviens, fabricacion de sent pançard, preparacion deus costumas, musicas, danças, cantas, proces de sent pancard dab la cremacion, encontras dab las autas escòlas...
- Préner lo trin, desguisà's amassas, los personatges de carnaval
qu'era un moment de hèsta dab los amics e tota l'escola. que preparabam carnaval lontemps avans, dab un sent pançars de papèr... qu'avèbi paur de sent pançars !!
- Arren n'èi quitament pas de fotos
- Lo carnaval de las escòlas tots los ans
- Ua presentacion de l'esperit deu Carnaval, totas las escòlas que son aquiu entà viver lo moment dans los autes, que'm gaujos e qu'ei ua bèra entrada dens aqueth monde !
- La cremacion de M. Carnaval, los amics, la fèsta, la musica... Ai calques fotos de deguisaments tanben.

~Carnaval en mairau~

- Que'm brembi : - d'ua grana hèsta, plea de colors, ce'm sembla qui's desguisàvam com volham mes dab las medishas colors tà tota l'escola - los procés qui escrivèvam a l'escola e qui jogàvam. Çò qui'n guardi sustot qu'ei l'esperit deu Carnaval, l'enveja d'ac har tot petar un còp l'an, de deishar los chepics de l'annada, de trufà's de la nostra societat. Que'm sembla qui ei lo ròtle de las Calandretas, de'ns balhar enveja de contunhar a har Carnaval cada an.

que 'm demora beròi sovièrs, fòtos dab los amics

- Je n'ai pas de souvenirs

- En fach ai pas brica una bona memòria. Me sovèni sonque que fasiàm de petaçons, doncas un fum de pichons tròces differents de teissuts cosuts amassa per se desguisar, mas aquí, es tot! E ai pas de fòtos de tot aquò..

(J'ecris En français je galère trop en occitan). Mes souvenirs sont la représentation théâtralisée travaillée au colege et la rencontre des autres calendrons des différentes écoles. Des moments joyeux, festifs, recurent chaque année, avec beaucoup de rire et de bonne humeur.

- Har la hesta dans los amics, har la rencontras , las Cantas et danses tradicinaus

~Carnaval en mairau~

Annèx 5 :

Ficas a l'entorn de la candelèra GS :

~Carnaval en mairau~

~Carnaval en mairau~

~Carnaval en mairau~

~Carnaval en mairau~

65

Date : _____

But nom : _____

ESCRITURA DEUS MOTS DE LA RECEPΤA

Escriu lo medish mot que lo modela dens cada casa.

	lait	
	farina	
	sucrè	
	assiet	
	oli	
	sel	

~Carnaval en mairau~

Date : _____

65

Pat nom : _____

LOS NOMBRES : DENOMBRAR LOS INGREDIENTS DE LA RECEPTA

En partit de la recepta, espia e compta lo nombre d'ingredients qui cau e escriu-lo dens la casa corresponenta.

	lait	
	farina	
	sucrè	
	ueus	
	oli	

~Carnaval en mairau~

RECEPTA DE CARNAVAL :
LAS CRESPIRAS

Los ingredients					
260gr , de haria	3 ueus	1 miel litre de lèit	1 culhera a sopa d'oli	1 miel culhera-caft de sau	30gr de sucre

Los ustensilios

Un ensaladèr	Un veline de mesurar	Una culhera	Un hest	Una gaha	Una maquina de fer les crespèras

Las etapes de la recepta

	1. Dens l'ensaladèr, barrejar la haria, lo sucre e la sau. Mesclar.
	2. Har un potz dens la mescla. Copar los ueus e hinc'us dehens. Mesclar.
	3. Har un potz dens la mescla. Vueitar la lèit chic a chic. Mesclar.
	4. Quan la pasta ei plan lissa, hornir l'oli.
	5. Mesclar. Deishar la pasta pausar.
	6. Barrejar la pasta dab ua gaha sus la maquina de fer les crespèras quan ei plan cauda e greishada.
	7. Minjar les crespèras!

~Carnaval en mairau~

Annèx 6 :

Lo conselh de classa :

Los diferents objectius que son :

- Criticar, felicitar, perpausar, informar.
- Bastir frasa simples e corrèctas entà hà's compréner deu grop.
- Gausar préner la paraula dabant lo grop.
- Parlar pro hòrt entà's har enténer, utilizir un vocabulari precís.
- Balhar la paraula quan èm president.

Las competéncias que son :

- Estar capable de har frasas estructuradas davant los autes.
- Estar capable de participar de faiçon constructiva.
- Estar capable de brembà's d'un chepic, d'ua informacion, d'ua perpausicion.
-Estar capable d'arrespectar las règles (lhevar lo dit entà demandar la paraula, non pas trufà's, escotar los autes, çò qui's ditz ací que demora ací.)
- Estar capable de dar la paraula a quauqu'un, de presidir un conselh.

Lo debanament :

Au canton dab la regenta :

- La regenta que bremba las règles.
- Un mainat qu'a lo mestièr de presidir lo conselh de classa. Aqueste mainat que demanda qui a:criticas/perpausicions/delicitacions-mercejaments/informacions.

~Carnaval en mairau~

- La regenta que hè la secretària suu quasèrn de conselh. E qu'ajuda lo president quan mainats n'arrespèctan pas las règlas. La regenta qu'ajuda los mei joens a parlar quan an dificultats de s'exprimir dvant los autes.
- Quan i a chepics lo president que demanda si quauqu'un averé ua solucion de perpausar. Que se'n segueish ua discutida puish que's vota entà ua solucion perpausada. La regenta qu'ei aquiu entà regular.
- Quan i a perpausicions que'n batalam puish que votam.

~Carnaval en mairau~

Annèx 7:

Lo bilanç meteò :

Los diferents objectius que son :

- Díser çò qui avèm pensat deu dia, çò qui'ns a agradat o pas e quin e's sentim.
- Bastir frasas simples e corrèctas entà hè's compréner deu grop.
- Gausar préner la paraula davant lo grop.

Parlar pro hòrt entà's har enténer, utilitzir un vocabulari precís.

- Exprimir lo son sentit dab un simbèu representat per la man.

Las competéncias que son :

- Estar capable de har frasas estructuradas davant los autes.

Estar capable de participar de faïçon constructiva.

Estar capable de brembà's de çò hèit en classa pendent lo dia.

- Estar capable d'arrespectar las règlas (lhevar lo dit entà demandar la paraula, non pas trufà's, escotar los autes...)
- Estar capable de dar la paraula a quauqu'un, de presidir lo bilanç meteò.

Lo debanament:

Au canton dab la regenta :

- La regenta que bremba las règlas.

- Un mainat qu'a lo mestier de presidir lo bilanç meteò. Aqueste mainat que demanda a cada mainat : Quin as passat lo dia ?

- Lo mainat que respon dab lo simbèu dab las mans :

~Carnaval en mairau~

Que va plan = sorelh.

Que va atau-atau = sorelh e nubla.

Que va mau = crum.

- Lo president que demanda alavetz : « Evòs díser perqué ? »

- Los mainatges qui vòlen exprimí's qu'an un momentò entà hè'u puish la paraula qu'ei balhada un aute calandron.

~Carnaval en mairau~

Annèx 8:

Maletinòta pedagogica deu CAP'OC -DVD « Documents tà l'ensenhaire »

Questions alentorn de las aficas deu Carnaval :

Caresma:

E hèn la hèsta tots los personatges de l'imatge ? Ensaja de díser perqué.

Tà't ajudar.. Çò qu'amuischa dab lo dit lo personatge blanc ? A la toa idea, la gojateta e sembla : contenta ? chepicosa ? Trufandèca ? Çò que hèn los personatges deu petit imatge ? E'us coneishes ?

Tous les personnages de l'image font-ils la fête ?

Essaie de dire pourquoi.

Pour t'aider...

Que montre du doigt le personnage blanc ?

La petite fille semble-t-elle : contente ? inquiète ? narquoise ?

Que font les personnages de la petite image ?

Les reconnais-tu ?

Sent Pançard / Caronha

Lo personatge principau qu'ei : triste ? gaujós ? esmalit ? hagard?

Que hè ?

La dauna vestida de verd qu'ei : trista ? gaujosa ? esmalida ? hagarda ?

Perqué ?

Hè çò qui hèn los personatges dab un amic.

Le personnage principal est-il : triste ? joyeux ? en colère ? arrogant ?

Que fait-il ?

La dame en vert est-elle : triste ? joyeuse ? en colère ? arrogante ?

Pourquoi ?

Joue la scène avec un camarade.

Tabadaires

Quant i son d'instruments sus l'imatge ?

Ensaja de balhar lo lor nom.

Combien y a-t-il d'instruments sur l'image ?

~Carnaval en mairau~

Essaie de les nommer.

Chivalet

Qui ei lo personatge roi ?

Qui ten l'espinceta ?

A que serveish l'espinceta ?

Cò que geta lo personatge a baish e a dreta ?

Demand a la regenta o au regent de't diser çò qu'ei un crestador.

Qui est le personnage rouge ?

Qui tient la pince ?

A quoi sert-elle ?

Que jette le personnage en bas à droite ?

Demande à la maîtresse ou au maître ce qu'est un "crestador".

Esquirons

Dab que e hèn brut aquestes personatges ?

Que son cargats de caçar la paur e la nueit. A que e's ved sus l'imatge ?

Avec quoi ces personnages font-ils du bruit ?

Ils sont chargés de chasser la peur et la nuit. A quoi le voit-on sur l'image ?

Pantelons

Los musicians que hèn dançar los pantelons. E coneishes aquestes instruments de musica ?

Balha lo lor nom.

Cò que tienent los dançadors a la man ?

Les musiciens font danser les "pantelons". Connais-tu ces instruments de musique ?

Nomme-les.

Que tiennent les "pantelons" à la main ?

Los cauterèrs

Que repara lo personatge dab lo martèth ?

Quau ei lo son mestier ?

A la toa idea qui ei lo patron ?

A la toa idea qui ei lo l'obrèr ?

~Carnaval en mairau~

A la toa idea qui ei l'aprentís ?

Que répare le personnage avec le marteau ?

Quel est son métier ?

A ton avis, qui est le patron ?

A ton avis qui est l'ouvrier ?

A ton avis qui est l'apprenti ?

Los gendarmas

E coneishes aquestes personatges ?

Cò qui pòrtan suu cap ?

Cò que hè lo personatge deu petit imatge ?

Reconnais-tu ces personnages ?

Que portent-ils sur la tête ?

Que fait le personnage de la petite image ?

L'ors

Enfin l'ors que s'ai desvelhat ! Que hè ?

Demand a la regenta o au regent de't contar l'istòria de Jan de l'Ors.

L'ours est enfin réveillé. Que fait-il ?

Demande à la maîtresse ou au maître de te raconter l'histoire de Jan de l'Ours.

Charlatan

Quau son los instruments deu personatge deu capèth ponchut ?

A la toa idea, qui ei ?

De quel genre d'instruments dispose le personnage au chapeau pointu ?

A ton avis qui est-il ?

Bohèmis

Los personatges e atacan o e protegeishen lo personatge que ten la botelha?

Cò que pòrtan dessús ?

Qui son ?

Les personnages attaquent-ils ou protègent-ils le personnage qui tient la bouteille ?

Que portent-ils sur eux ?

Qui sont-ils ?

~Carnaval en mairau~

Caronha e la cantinièra

Compara las pelhas deus dus personatges hemnas.

Çò qu'espian los qui son a baish de l'imatge ?

Que hè la dauna dab lo mantó verd ?

Hè çò que hèn dab un amic.

Compare les vêtements des deux personnages femmes.

Que regardent les personnages en bas de l'image ?

Que fait la dame au manteau vert ?

Joue la scène avec un camarade.

Porcatèr

Lo porcatèr qu'ei lo simbèu de la riquesa, de l'abonde, deu minjar plan, de l'arribada de la prima,

qu'ei un dançador deus bons. A que e's ved sus l'imatge ?

Le "porcatèr" symbolise la richesse, l'abondance, la bonne nourriture, l'arrivée du printemps, il est bon danseur. A quoi le voit-on sur l'image ?

L'ors e l'orsatèr

Conta aquera istòria.

Çò que ten a la man lo personatge òmi ?

Perqué ?

Hè çò que hèn dab un amic.

Raconte cette histoire.

Que tient à la main le personnage homme ?

Pourquoi ?

Joue cette scène avec un camarade.

Bacchus e Poloma

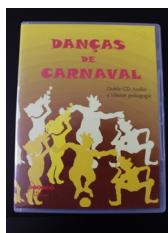
Aquestes personatges que son Bacchus, diu deu vin e Poloma , la soa amiga. A que e's ved sus

l'imatge ?*Ces personnages sont Bacchus, dieu du vin e Poloma, sa compagne. A quoi le voit-on sur l'image ?*

~Carnaval en mairau~

Annèx 8:

Contiengut de la maletinòta pedagogica deu CAP'OC :

Danças de carnaval, doble CD Audio e liberet pedagogic, SCEREN CRDP Aquitaine. 2 CD (ritme normau, e ritme a plaser).

~Carnaval en mairau~

Les Traditions Carnavalesques dans les Pyrénées (cf. Conférence de Thierry Truffaut). Dossier de pistes pédagogiques (Travail collaboratif issu de l'animation pédagogique « Carnaval et pluridisciplinarité » de novembre 2016)

Lo minjachepics, un conte de Sèrgi Mauhourat, illustrations d'Isabelle Morlàas-Lurbe, Sceren CRDP Aquitaine, CAP'OC,

La nueit que's minja lo dia, Sèrgi Mauhourat e Isabelle Morlàas-Lurbe, Sceren, CRDP Aquitaine, CAP'OC.

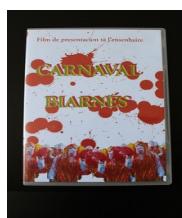

Ça-i, CAP'OC e Prisca Le Tandé. Canopé Editions

Carnaval Biarnés, Association Carnaval Pantalonada, Editions Mon Hélios, 2005.

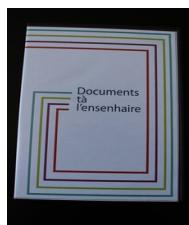
Istòria de Jan de l'Ors contada en francés e en occitan, CAP'OC e Carnaval Pantalonada. (CD)

Film de presentacion entà l'ensenhaire : Carnaval Biarnés, Sceren CRDP Aquitaine, CAP'OC, Carnaval Pantalonada.

~Carnaval en mairau~

Tornar de Sent-Pançard, Candelèra, Pantalonada, Har còrrer Carnaval, Carnav'escòlas, Dimars Gras. (DVD)

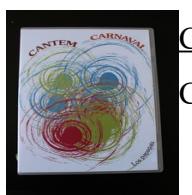
Documents tà l'ensenhaire, CAP'OC e Carnaval Pantalonada.

Istòria deu Carnaval, personatges, Joane de l'Ors, Liberets pedagogics, Personatges Imatges, Aficas deu Carnaval Biarnés, autas ressorças e ligams.(CD)

Foncion Sociau deu Carnaval Biarnés, Sceren, CRDP Aquitaine, CAP'OC, Carnaval Pantalonada :

Danças, Cantas, Musica, Personatges, Foncion Sociau.(CD)

Cantem Carnaval, Los Papagais, Sceren CRDP Aquitaine , CAP'OC, Carnaval Pantalonada

Las aficas de la maletinòta, hèitas per la plasticiiana

Isabelle Morlàas-Lurbe

